

č. 10-2012

MESÁČNÍK O FILMOVOM ŽIATÍ NA SLOVENSKU

WWW.FILMSK.SK

film.sk

CENA 1 €

ROZHOVOR

► Václav Macek

TÉMA

► Kam zmizli nové filmy?

RECENZIA

► Zvonky šťastia

► Až do mesta Aš

► V tieni

KRISTOVE ROKY | THE PRIME OF LIFE

VTAČKOVIA, SIROTKY A BLÁZNI | BIRDIES, ORPHANS AND FOOLS

SEDÍM NA KONÁRI A JE MI DOBRE | SITTING ON A BRANCH I AM FINE

3x JURAJ JAKUBISKO

REŽISÉROV CELOVEČERNÝ DEBUT **KRISTOVE ROKY** A MOZAIKOVITÉ PODOBENSTVO **VTAČKOVIA, SIROTKY A BLÁZNI** Z KONCA 60. ROKOV DOPŔŔŔA V RÁMCI KOLEKcie TRAGIKOMÉDIA Z POVOJNOVÉHO OBDOBIA **SEDÍM NA KONÁRI A JE MI DOBRE**, KTOREJ PREMIÉRA SA USKUTOČNILA LEN NIEKOĽKO MESIACOV PRED PÁDOM KOMUNISTICKÉHO REŽIMU.

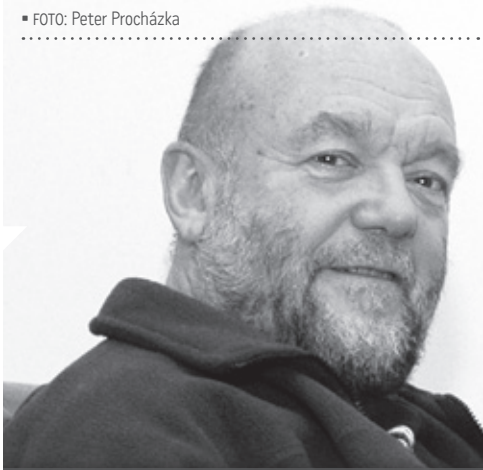
3x JURAJ JAKUBISKO

V PREDAJI OD SEPTEMBRA 2012 | WWW.KLAPKA.SK | CENA: 6,90 €

NA ÚVOD

V aktuálnom čísle Film.sk sa trochu pozrieme na písanie o filme. Odborná reflexia kinematografie totiž tú kinematografiu spoluvytvára. Ak sa budú na plátne iba mechanicky striedať novinky, ktoré publikum prehliadne alebo na ne zareaguje strohými komentármi v diskusných fórach, asi to v tvorcoch nevyvolá dojem motivujúceho prostredia, v ktorom sa hneď všetko nestráti. Zvlášť, ak tých tvorcov nikto nepresvedčí, že tu existujú aj filmoví kritici, teoretici či historici, ktorí s nimi chcú komunikovať a vedia sa k ich tvorbe erudovane vyjadriť. Myslím si preto, že aj filmárom môže padnúť na úžitok rozhovor s Václavom Macekom, ktorý s Jelenou Paštékovou chystá druhé, rozšírené vydanie *Dejín slovenskej kinematografie*. A v niekoľkých poznámkach komentuje aj tunajšie písanie o filme. Ako píšeme v rubrike Téma, v kinách sa síce počas nasledujúcich mesiacov očakávalo viac slovenských filmov, ale neznamená to, že tam žiadne nie sú/ nebudú. Veď aj všetky tri recenzie vo Film.sk sa týkajú slovenských alebo aspoň čiastočne slovenských filmov. A je zrejme, že recenzenti v nich tentoraz mali čo objavovať. Tak fajn. Čitateľom zároveň pripomenieme viaceré osobnosti (nielen) slovenskej kinematografie, medzi ktorými je i režisér Martin Šulík. A okrem neho tí, ktorí o ňom píšú. Pretože ich texty vypovedajú aj (či skôr najmä) o nich samotných. Marek Leščák vo svojom príspevku zaradil Martina Šulíka ku kamarátom, o ktorých sa zle píše, ale veselšie sa s nimi žije. To niekedy platí aj o filmoch, ktoré kritika či publicista natolko zasiahnu, až je o nich ťažké písať. S čítaním to hádam také trápenie nebude. Aspoň vo Film.sk.

► Daniel Bernát

▲ Peter Lipa, hudobník

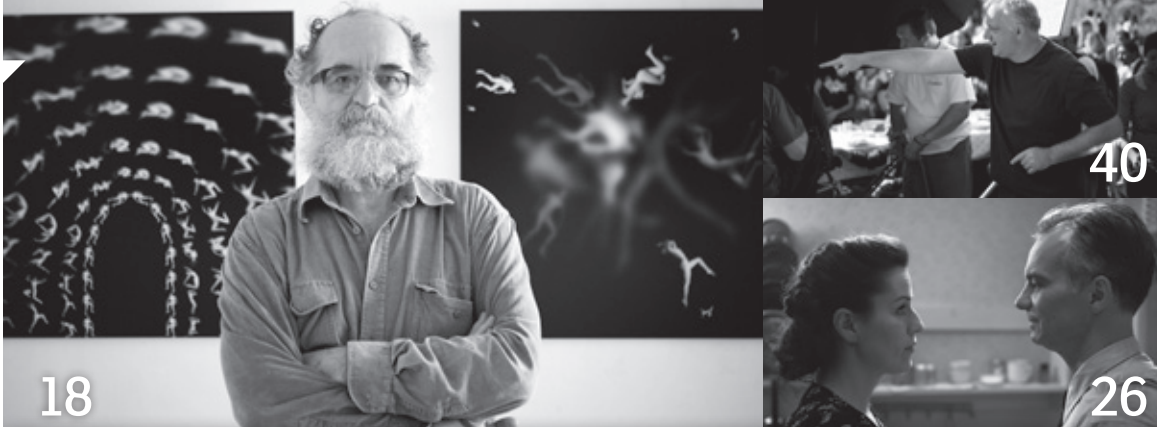
Nechodím do kina často, ale občas predsa len zájdem. Dosť ma zaujíma, aká je vo filme hudba – asi to bude menšia profesionálna deformácia. Z novších slovenských filmov som videl *Tango s komármi* a *Pokoj v duši*. Trochu času už uplynulo, ale spomínam si, že to bolo celkom dobré. *Pokoj* sa mi páčil viac, *Tango* mi pripadalo ako trochu lepšia televízna inscenácia. Film by mal byť o niečo väčší, širší, hlbší, aby sa bolo na čo pozerat. *Záhrada* bol dobrý film. Za tie roky trochu poznám zákulisie výroby filmu a viem, že dôležité sú všetky zložky, no najdôležitejší je zrejme scenár. Režisérске umenie tkvie aj vo výbere dobrej témy. Režisérov obdivujem a ani na chvíľu sa neviem vžiť do úlohy človeka, ktorý musí paralelne sledovať to všetko, čo sa deje pred kamerou, a pritom myslieť dopredu na budúci celok, ktorý v sebe zahŕňa literatúru, hudbu a výtvarné cítenie vo vyváženej zhode.

Zo starých čias si spomínam na *Slnko v sieti* – ten film bol vtedy pre nás generačnou výpoveďou a na to sa nezabúda. No to boli časy, keď nás vzrušovalo, že sme vo filme videli dôverne známu ulicu alebo dom. Určite sa aj dnes nakrúcajú dobré slovenské filmy. Život píše kopu vynikajúcich scenárov, chce to len tých režisérov. Ja budem divák. Slubujem, že pôjdem aspoň na dva slovenské filmy každý rok. Už teraz som zvedavý, aká hudba v nich bude.

MOJE OBĽÚBENÉ SLOVENSKE FILMY

▪ FOTO: Peter Procházka

Film.sk
 Mesačník o filmovom dianí
 na Slovensku (13. ročník)

Vydavateľ:

Slovenský filmový ústav

Adresa redakcie:

Film.sk

Slovenský filmový ústav

Grösslingová 32

811 09 Bratislava

TEL.: 02/57 10 15 25

FAX: 02/52 73 32 14

E-MAIL: film.sk@sfu.sk

Séfredaktor:

Daniel Bernát

Redakcia:

Mariana Jaremková

Redakčná rada: Peter Dubecký

generálny riaditeľ SFÚ

Alexandra Strelková

riaditeľka NKC – SFÚ

Marián Brázda

vedúci edičného oddelenia SFÚ

Miroslav Ulman

odborný referent Audiovizuálneho

informačného centra SFÚ

Eva Blašková

vedúca predajne Klapka.sk

Simona Nótová-Tušerová

tlačová tajomníčka SFÚ

Štefan Vraštiak

tajomník KFN SSN

Jazyková redakcia:

Jaroslav Hochel

Design & grafická úprava:

ma.LMTD

Tlač: Dolis, spol. s r. o.

Uzávierka čísla 10/2012:

24. 9. 2012

Foto na titulnej strane:

Zvonky šťastia – Filmtopia

Film.sk vychádza

s podporou MK SR.

ISSN 1335 – 8286

Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafov,
 vrátane údajov v elektronickej podobe len
 s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa.
 © Slovenský filmový ústav

18

03 PLUS / MÍNUS MESIACA

04–10 KALENDÁRIUM

11–16 PREMIÉRY v kinách

16 Správy Z FILMOVÉHO DIANIA: Visegrad Film Forum

17 Správy Z FILMOVÉHO DIANIA

18–21 ROZHOVOR: Václav Macek

22–23 TÉMA: Kam zmizli nové filmy?

24–25 RECENZIA: Zvonky šťastia podľa Jany Bučka a Marka Šulíka

26–27 RECENZIA: V tieni podľa Davida Ondříčka

28–29 RECENZIA: Až do mesta Aš podľa Ivety Grófovej

30 OHLASY: 7. MFF Cinematik

31 Správy Z FILMOVÉHO DIANIA

32–33 AKTUÁLNE: Hrabalovský svet Menzlovými očami

34–35 FILMOVÉ PUBLIKÁCIE / KLAPKA.SK

36–37 DVD NOSIČE / ČO ROBIA slovenskí filmári

38 IN MEMORIAM: herec Radoslav Brzobohatý

39 PROFIL: režisér Otakar Krivánek

40–41 PROFIL: režisér Martin Šulík

42 PROFIL: herec Stano Dančiak

43 SVET SPRAVODAJSKÉHO FILMU: Týždeň vo filme

44–46 TIPY MESIACA: Kino Lumière + PROGRAM

46 VÝROČIA

47 Správy Z FILMOVÉHO DIANIA

a uzávierky na granty a podporné programy

48 STALO SA ZA 30 DNÍ

40

26

PLUS / MÍNUS MESIACA

Zuzana Piussi, dokumentaristka: „Potešil ma iránsky film *Rozchod Nadera a Simin*, teším sa na to, keď príde do kín nový Seidlov film *Raj: Láska*. Nepotešil ma ďalší súbeh námetov, ktorý vypísala Slovenská televízia. Je to kamufláž výberových konaní, pokračovanie praxe zahmlievania. Pridelovanie štátnych peňazí bez férovosti a transparentnosti. V televízii nejde o to, čo sa vyrába, ale kto to vyrába. Divím sa všetkým naivným producentom, ktorí nemajú dopredu dohodnuté kšefty, že tam posielajú vypracované projekty. A čo ma najviac nahnevalo, že by sa mali zvýšiť koncesionárske poplatky, aby sme mali kvalitnú televíziu.“

Lubica Orechovská, manažérka filmových projektov: „Plus: Pred pár dňami sme ukončili jubilejnú desiatu sezónu premietaní českých a slovenských filmov v rámci projektu Bažant Kinematograf. Teším sa, že si projekcie Letného kočovného kina, ktoré počas prázdnin navštívili vyše 35 slovenských miest, našli početnú skupinu verných divákov. Tento rok nás prekvapili o to viac, že sa námestia zaplnili aj počas projekcií skôr náročnejších a artových filmov ako *Dom* alebo *Cigán*. Mimoriadnych a úspešných bolo, myslím, aj päť týždňov premietaní nového Bažant Kinematografu na jednom z najkrajších letných miest hlavného mesta – Magio pláži na petržalskom brehu Dunaja. Program tvorili európske aj svetové klubové hity, ale i slovenské a české novinky, tematické večery s hosťami mali úžasnú atmosféru. Je to vôbec veľké plus, že si letné kiná po rokoch opäť nachádzajú svoje miesto, v Bratislave napríklad nielen na pláži, ale aj v SNG a na Kuchajde. Mínus: Mrzí ma, že sa tak dramaticky a rýchlo mení situácia v slovenských kinách. Nová digitálna technológia nespôsobuje len zánik ďalšej vlny mestských kín, ale zásadne ovplyvňuje a bude ovplyvňovať dramaturgiu tých, čo prežijú. Môže to vyústiť do istej monotónnosti programovej ponuky – v rovnakom čase budú kiná ponúkať tie isté premiérové tituly s očakávaním vysokej návštevnosti. Už teraz sa ukazuje, že na to doplatia aj slovenské filmy, ktorých väčšina nebude asi nikdy patriť do mainstreamu. Ale rada by som sa mylila.“

Patrik Pašš ml., animátor: „Plus: Animovaný film Ivany Laučíkovej a Martina Snopeka *Posledný autobus* získal na srbskom festivale Animanima 2012 cenu za najlepší scenár. Vydavateľstvo Premedia vydalo môj grafický román *Tri. Nie štyri, nie päť*. A Markovi Kubošovi sa páči! S Petrom Budinským pracujem na animovanej rozprávke do dokumentu o Markovi Brezovskom (režisér Patrik Lančarič a producent Peter Kelíšek). Mínus: Prepáčte, ale mínusy nebudú. Viem, že situácia v audiovizii je zložitá, ale kým som na začiatku mesiaca schopný platiť účty, nemôžem sa sťažovať, pretože ešte stále robím to, čo ma baví.“

Filmové podujatia na Slovensku ▶

6. september – 31. december

(32 SLOVENSÝCH MIEST – BANSKÁ BYSTRICA, BANSKÁ ŠTIAVNICA, BRATISLAVA, BREZNO, BYTČA, DOLNÝ KUBÍN, HANDLOVÁ, HUMENNÉ, KEŽMAROK, KREMNICA, LEVICE, LUČENEC, MALACKY, MARTIN, MODRA, NÁMESTOVO, NITRA, NOVÉ MESTO NAD VÁHOM, PEZINOK, PIEŠŤANY, PREŠOV, PRIEVIDZA, PÚCHOV, RIMAVSKÁ SOBOTA, SEREĎ, SNINA, SPIŠSKÁ NOVÁ VES, ŠALA, TOPOĽČANY, TRENČÍN, TRNAVA, TURČIANSKE TEPLICE)

18. Projekt 100 – 2012

Projekt 100 tento rok opäť predstavuje desiatku výnimočných filmových diel a tentoraz aj jeden archívny špeciál. Počas štyroch mesiacov trvania prehliadky si diváci môžu pozrieť päťicu klasických kinematografických diel, ktoré preveril čas, a päťicu najnovších filmov významných svetových režisérov. Program tvoria snímky *Rozchod Nadera a Simin*, *V tme*, *Hanba*, *Chlapec na bicykli*, *Čierna Venuša*, *Neha*, *Bohémsky život*, *Čierna mačka*, *biely kocúr*, *Trainspotting*, *Život Briana* a *Upír Nosferatu*. Viac informácií nájdete vo Zvláštnom vydaní Film.sk – Projekt 100.

▶ www.asfk.sk/projekt-100/projekt-100-2012

26. september – 14. november

(BRATISLAVA – NOSTALGIA, KC DUNAJ)

Európske oko

Vzdelávací cyklus určený najmä študentom stredných škôl má ambíciu pomôcť v rámci alternatívnej audiovizuálnej kultúry prijímať esteticky hodnotné diela rozmanitého európskeho filmového umenia. Projekt má tri tematické okruhy: Legendy európskej kinematografie, Súčasný európsky film a Je takhé byť mladým?

▶ www.nostalgia.sk

2., 9., 16., 21. október ▶ 18.00

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Filmová úroda budovateľských päťdesiatych

V priebehu októbra pokračuje v Kine Lumière sprievodný filmový program k výstave Slovenskej národnej galérie Prerušená pieseň: umenie socialistického realizmu 1948 – 1956. Tri večery

budú patriť filmovým týždenníkom, krátkometrážnej a dlhometrážnej československej tvorbe 50. rokov, zoskupenej v tematických blokoch: „Zbojník červený“ (obraz vodcu), Žena, láska a triedny boj, Partizáni a zmanipulovaný obraz SNP. Záverečný večer prehliadky (21. 10.) predstaví krátkometrážnu tvorbu „budovateľských päťdesiatych“. Pred všetkými premietaniami zaznie lektorský úvod filmovej teoretiky a kritičky Evy Filovej, dramaturgičky prehliadky.

▶ www.prerusenapiesen.sk, www.sng.sk, www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

3., 17. október ▶ 21.30

(RÁDIO DEVÍN)

Audiofilm

V rámci vysielania Filmového klubu pre nevidiacich a slabozrakých odznejú v októbri na Rádiu Devín filmy *Keby som mal pušku* Štefana Uhra (3. 10.) a *Pacho, hybský zbojník* Martina Ťapáka (17. 10.). Rádio Devín vysiela Filmový klub pre nevidiacich a slabozrakých od apríla tohto roka. Audiokomentár je na vhodných miestach vložený do originálnej zvukovej stopy filmu a výstižne popisuje hlavné prvky deja, gestikuláciu, mimiku, kostýmy a atmosféru.

▶ www.trnka.biz, www.rozhlas.sk/radio-devin

3., 10., 17. a 24. október ▶ 20.30

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Archívne kino – téma: Herecké osobnosti

Tento mesiac ponúkne Lumière svojim návštevníkom filmy z francúzskej kinematografie šesťdesiatych rokov. Sú to diela, v ktorých mohli naplno ukázať svoj nepopierateľný talent herci ako Alain Delon, Lino Ventura, Yves Montand, Anouk Aimée a ďalší. Každý z filmov má vynikajúce obsadenie a kvalita týchto diel stojí predovšetkým na ich strhujúcich interpretáciách hlavných postáv. Nuansy majstrovského herectva spomínaných osobností filmu si budú môcť diváci vychutnať v dielach *Dobrodruhovia* (Les aventuriers, r. R. Enrico, 1967), *Jeden večer, jeden vlak* (Un soir, un train, r. A. Delvaux, 1968), *Tereza Desqueyrouxová* (Thérèse Desqueyroux, r. G. Franju, 1962), *Meč a váhy* (Le glaive et la

balance, r. A. Cayatte, 1963) a *V žiari slnka* (Plein soleil, r. R. Clément, 1960).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

4., 9. a 11. október ▶ 20.30

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Osobnosti: Louis Malle

Louis Malle patril k výnimočným francúzskym filmárom, ktorí sa trvale zapísali do dejín svetovej kinematografie. Pri príležitosti 80. výročia jeho narodenia Lumière premietne diela *Milenci* (Les amants, 1958), *Súkromný život* (Vie privée, 1961) a *Viva Maria!* (1965).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

5. – 6. október

(DOLNÝ KUBÍN – HOTEL PARK)

Workshop 2012

Súťažná prehliadka tvorby lokálnych televíznych staníc Slovenska sa uskutoční už 14. raz.

9. – 13. október

11. Bienále animácie Bratislava

(BRATISLAVA – BIBIANA, FILMOVÝ KLUB 35 MM FTF VŠMU, KINO MLADOST', DK ZRKADLOVÝ HÁJ, DK DÚBRAVKA)

Bienále animácie je svetovo unikátnym medzinárodným festivalom animovaných filmov pre deti, ktorý chce umožniť umeleckú konfrontáciu animovanej tvorby pre deti, vytvárať podmienky na jej hodnotenie a podporovať tak všestranný rozvoj tohto výnimočného druhu umenia.

Do súťažnej sekcie je zaradený animovaný film Vandy Raýmanovej *Kto je tam?*

▶ www.bab-slovakia.sk/

10. – 14. október

(POPRAD – KINO GERLACH, MESTSKÝ ÚRAD POPRAD, DK POPRAD, KINO ISKRA KEŽMAROK)

20. Medzinárodný festival horských filmov Poprad

Medzinárodný festival horských filmov Poprad tvorí prehliadka filmových diel o horskom prostredí, rozdelených do kategórií horolezectvo, lezenie a voľné lezenie, lyžovanie a skialpinizmus, život v horskom prostredí, horská turistika

a iné. Filmy v súťaži bude hodnotiť medzinárodná porota. Návštevníci festivalu si zároveň môžu kúpiť za zvýhodnené ceny najnovšie knižné a DVD tituly z produkcie SFÚ.

▶ www.mfhf.sk

10. – 14. október

(BANSKÁ BYSTRICA)

13. multikultúrny festival Barbakan

Festival Barbakan spája výtvarné umenie, hudbu a film, pričom filmový Barbakan tvorí súťažná a nesúťažná časť. Aktuálny ročník má šesť sekcií – Fokus na iránsku kinematografiu, Domáca úroda, Ozveny filmových festivalov, Profil Marcina Wronu, Ženy v ozbrojení a Medzinárodná súťažná sekcia krátkych filmov. Filmovými hosťami festivalu budú tento rok Maciej Gil, Marcin Wrona, Miro Remo a Mehdi Naderi.

▶ www.barbakanfest.sk

11. – 14. október

(PREŠOV – KINO SCALA, DAD, CHRISTIANIA)

2. filmový festival PO.CITY

Druhý ročník prešovského festivalu organizovaného občianskym združením PO.CITY otvorí film *Andyho žena*. V jednotlivých programových sekciách sa budú premietiť napr. archívne filmy *Strašidlo* a *Tretia časť noci*, z noviniek to bude napríklad *Polski film* a priestor dostanú aj krátke filmy či produkcia prešovských tvorcov.

▶ www.po-city.sk

15. – 19. október

(BRATISLAVA – HOTEL PARK INN DANUBE)

39. MF filmov o trvalo udržateľnom rozvoji Ekotopfilm

Ekotopfilm opäť prinesie výnimočné zážitky pri sledovaní dokumentárnych filmov z celého sveta. Festival je zameraný na filmy venované trvalo udržateľnému rozvoju, sústreďuje sa na najnovšiu svetovú audiovizuálnu tvorbu z relevantných oblastí a ponúka ju odbornej a širokej občianskej verejnosti. Medzinárodná porota Ekotopfilmu privíta tento rok nového člena, vynikajúcu americkú filmárku a dokumentaristku Giannu Savoie. Hosťom festivalu bude aj

dokumentarista Pavol Barabáš. Popri filmových projekciách budú na návštevníkov čakať aj diskuzie a workshopy. Vstup na festival je zdarma. Po jeho skončení sa víťazné filmy premietnu vo viacerých slovenských mestách na Ekotopfilm Tour. ► www.ekotopfilm.sk

16. – 18. október

(PRIEVIDZA – KINO BANÍK, KASS PRIEVIDZA, HANDLOVÁ – FK REBEL)

Šieste Slovenské filmobranie

Šiesty ročník Slovenského filmobrania vzdá poctu hercovi Viliamovi Polónymu, pripomenúť ho filmy *Sedím na konári a je mi dobre* (r. J. Jakubisko) a *Balada o siedmich obesených* (r. M. Holý). Z novinek sa bude premietiť film *Ivety Grófovej Až do mesta Aš*. Súčasťou programu je i pásmo dokumentárnych filmov s historikom a spisovateľom Pavlom Dvořákom. Raritou je americký film *Nahá korisť* z roku 1966, ktorý nakrútil rodák z Prievidze Cornel Wilde. Sprievodným podujatím Filmobrania bude výstava archívnych filmových plagátov a návštevníci si budú môcť kúpiť za zvýhodnené ceny najnovšie knižné a DVD tituly z produkcie SFÚ, medzi nimi aj DVD *3x Juraj Jakubisko*. Na Filmobraní sa osobne zúčastní riaditeľ SFÚ Peter Dubecký a filozof a estetik Peter Michalovič. Podujatie podporil AVF. ► www.fk93.hostujem.sk

16. – 20. október

(BRATISLAVA – FTF VŠMU)

16. festival Áčko a Visegrad Film Forum

Festival Áčko bude aj tento rok prehliadkou študentských audiovizuálnych diel vytvorených na slovenských stredných a vysokých školách. Zároveň ponúkne príležitosť na stretnutie, prezentácie a diskusie s partnerskými školami – Visegrad Film Forum (VFF), prednášky a stretnutia s profesionálmi z filmovej tvorby. ► www.ackofestival.sk

17. október ► 20.00

(BRATISLAVA – A4 – NULTÝ PRIESTOR – KARPATSKÁ 2)

Stretnutia na konci sveta / kino inak

Projekcia filmu Wernera Herzoga *Encounters at the end of the world*. Premietanie v pôvodnom znení s anglickými titulkami. V dokumentárnom filme z prostredia Antarktídy pozoruje Herzog prácu výskumníkov v extrémnych podmienkach. Divák môže sledovať prácu biológov, zoológov, geológov a ďalších vedcov. Rozhovory sa striedajú so snovými zábermi z podmorského sveta, zábermi na majestátne hory i zvláštne zvieratá. Vizuálne atraktívne prostredie ľadovej krajiny stubuje neobvyklý zážitok. To všetko je doplnené Herzogovými satirickými a ironickými komentármi, ktoré možno občas robia z vedcov čudákov, ale súčasne je tento film holdom ich práci. ► www.a4.sk

18. – 21. október

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

10. ročník Medzinárodného festivalu Ars Poetica 2012

Medzinárodný festival poézie Ars Poetica sa už desiaty rok počtom, rôznorodosťou a vyváženou kvalitou účastníkov radí medzi najvýznamnejšie literárno-kultúrne podujatia na Slovensku. Filmovú sekciu festivalového programu predstavuje prestížna a inšpiratívna prehliadka deviatich celovečerných a množstva krátkych umeleckých filmov. Všetky sú späté s literatúrou, osobitne s poéziou, či už témou, alebo na základe príbuznej poetiky. Premietajú sa budú napríklad filmy: *Vytie* o kultovej zbierke beat generation a snahe zakázať jej vydanie, ktoré vychádza aj z rozhovorov s Allenom Ginsbergom, dokumenty *The Doors – When You´re Strange*, *Lahola*, venovaný tvorbe a životu režiséra Leopolda Laholu, kultový film *Pražská päťka* či dokument o ceste Divadla z Pasáže do Ameriky *Chránené územie* a ďalšie. ► www.arspoetica.sk

23. – 26. október

(ČADCA – KYSUCKÉ KULTÚRNE STREDISKO A DOM KULTÚRY)

17. Etnofilm Čadca

Do súťaže festivalu dokumentárnych filmov s tematikou etnológie, sociálnej a kultúrnej antropológie sa tento rok dostalo 40 snímok z 12 krajín. Rekordných pätnásť titulov je pritom

zo Slovenska. Mimo súťaž budú uvedené filmy: *Cigán* (r. Martin Šulík), *Pavol Sucháč* (r. M. Slivka) – k výstave k 150. výročiu jeho narodenia, *Jar, leto, jeseň... Zimka* (r. M. Milo) – k 75. výročiu narodenia výtvarníka Ondreja Zimku, čestného prezidenta festivalu. K 10. výročiu úmrtia spoluzakladateľa Etnofilmu Martina Slivku bude za účasti jeho manželky Olgy Slivkovej premietnutý film *Muž, ktorý sadil stromy* (r. Martin Šulík). ► www.etnofilm.sk

24. október ► 20.00

(BRATISLAVA – A4 – NULTÝ PRIESTOR – KARPATSKÁ 2)

Slovenský experiment žije / kino inak

Premietanie experimentálnych filmov. ► www.a4.sk

24. – 28. október

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Filmový festival inakosti

Medzinárodná prehliadka zameraná na prezentáciu filmov s LGBTI tematikou sa pod názvom Filmový festival inakosti uskutoční v Bratislave po šiestykrát. Predstaví viac než tridsať filmov zo svetovej i domácej produkcie, ktoré približujú životy ľudí s neheterosexuálnou orientáciou. Festival premietne okrem iného iránsky film o zakázanej láske dvoch mladých žien *Circumstance* režisérky Maryam Keshavarz, ktorý zaznamenal úspech na festivaloch po celom svete. Film ťaží nielen z náročnej témy (rozprávanie o lesbickom vzťahu v jednej z najkonzervatívnejších islamských krajín), ale aj z veľmi slušného spracovania a výborných hereckých výkonov. Slovenskú sekciu vytvoria predovšetkým dlhometrážne tituly – *Hana a jej bratia* Vlada Adáska, *Anjeli* Róberta Švedu i nové *Tigre v meste* Juraja Krasnohorského, ktoré svojím „gender-bender“ konceptom hlavného hrdinu dokonale zapadajú do programovej koncepcie moderného „queer“ festivalu. ► www.ffi.sk

27. október ► 19.00

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Deň audiovizuálneho dedičstva: Celluloid Country

Premietanie troch dielov dokumentárneho seriálu s pracovným názvom Celluloid Country – dejiny slovenského dokumentu, ktorý sa pokúsi prerozprávať históriu dokumentárneho filmu súvisiacu s dnešným územím a kontextom Slovenska. Nepôjde len o izolované dejiny samotného dokumentárneho filmu, založené na zozname tvorcov a diel zasadených do vysvetľujúceho kontextu. Seriál má ambíciu predostrieť určitý koncept audiovizuálnej pamäte nášho priestoru. Pri príležitosti Medzinárodného dňa audiovizuálneho dedičstva budú v Kine Lumière uvedené tieto časti seriálu: *Nadšení amatéri* (r. Martin Šulík), *Osamelí bežci* (r. Martin Šulík), *Nástup* (r. I. Ostrochovský). ► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

27. október ► 22.00

(BRATISLAVA – A4 – NULTÝ PRIESTOR – KARPATSKÁ 2)

Polnočné kino / kino inak

Ťaživá filmová atmosféra trochu inak. Premietanie krátkych ázijských hororov od známych režisérov ako Takashi Miike či Chan-wook Park. ► www.a4.sk

30. – 31. október ► 20.30

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Osobnosti: Roberto Benigni

Herec a režisér Roberto Benigni je na Slovensku známy predovšetkým vďaka filmom Jima Jarmuscha a oscarovému filmu *Život je krásny*. Jeho šesťdesiate narodeniny si Kino Lumière pripomenie filmom *Noc na Zemi* (Night on Earth, r. J. Jarmusch, 1991), režijnú tvorbu predstaví film *Tiger a sneh* (La tigre e la neve, 2005). ► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

Podujatia slovenského filmu v zahraničí ►

26. september – 6. október

6. Medzinárodný filmový festival

Kaunas (LITVA)

Na festivale sa bude premietiť film Petra Bebjaka *Zlo*. ► www.kinofestivalis.lt

28. september – 5. október

Slovenské filmy v kine Swit – Varšava

(POĽSKO)

Na prehliadke slovenských filmov sa budú premietiť snímky *Pásla kone na betóne* (r. Š. Uher), *Slnko v sieti* (r. Š. Uher), *Tisícročná včela* (r. J. Jakubisko), *Tichá radosť* (r. D. Hanák), *Sladké starosti* (r. J. Herz), *Keby som mal dievča* (r. Š. Uher), *Den pro mou lásku* (r. J. Herz), *Cigán* (r. Martin Šulík), *Muzika* (r. J. Nvota), *Pokoj v duši* (r. V. Balko), *Sínečný štát* (r. Martin Šulík), *Osadné* (r. M. Škop), *Mítoľva musí zomrieť* (r. J. Paštéka) a *Lóve* (r. J. Kroner).

► www.kinoswit.pl

28. september – 6. október

Q! Film Festival – Jakarta

(INDONÉZIA)

Do programu festivalu je zaradený film Róberta Švedu *Anjeli*.

► www.q-munity.org

1. – 6. október

Festival detských filmov Lahore

– **Islamabad** (PAKISTAN)

Na festivale bude súťažiť animovaný film Vandy Raýmanovej *Kto je tam?*.

► www.lahorechildrenfilm.com

2. – 6. október

9. Európsky festival animovaného filmu

Balkanima – Belehrad (SRBSKO)

Premietanie študentských filmov *Pár milimetrov pod koreňom* (r. M. Haruštiak), *Terra Nullius* (r. M. Frajšťáková) a *tWINS* (r. P. Budinský).

► www.balkanima.org

2. – 31. október

Podzimní let Černé labutě – Československý kultúrny festival

– **Praha** (ČESKO)

V rámci festivalového programu sa bude premietiť film Štefana Uhra *Kosenie Jastrabej lúky*.

► www.cernalabut.cz

3. – 6. október

Tourfilm – Karlove Vary

(ČESKO)

Na festivale sa bude premietiť film Pavla Barabáša *Pygmejovia – Deti džungle*.

► www.tourfilm.cz

4. – 7. október

50. výročie nadviazania družobných

vztahov – Perugia (TALIANSKO)

Pri príležitosti výročia nadviazania družobných vzťahov s mestom Perugia sa budú premietiť filmy *Chodník cez Dunaj* (r. M. Luther), *Papierové hlavy* (r. D. Hanák), *Postav dom, zasad' strom* (r. J. Jakubisko).

► www.mzv/sirim.sk

5. – 14. október

Medzinárodný festival animovaného filmu

Anim'est – Bukurešť (RUMUNSKO)

Na festivale sa bude premietiť film *Posledný autobus* (r. I. Laučíková, M. Snopek). Do festivalového programu je zaradený aj študentský film Petra Budinského *tWINS*.

► www.animest.ro/about.asp

9. október

Výstava kresieb rómskych detí

– **Paríž** (FRANCÚZSKO)

V priestoroch sídla OECD sa budú v rámci výstavy premietiť filmy *Cigán* (r. Martin Šulík) a *Deti* (r. A. Nemoga Kolar).

► www.oecd.org

11. – 14. október

20. Třinecké filmové Babie leto – Třinec

(ČESKO)
Vo festivalovom programe je zaradený film *Tigre v meste* (r. J. Krasnohorský), v sekcii Hity uplynulej sezóny sa budú premietiť filmy *Anjeli* (r. R. Šveda) a *Lóve* (r. J. Kroner).

11. – 28. október

5. CinEast – Luxemburg

(LUXEMBURSKO)

Na festivale sa budú premietiť filmy *Až do mesta Aš* (r. I. Grófová), *Cigán* (r. Martin Šulík) a *Slnko v sieti* (r. Š. Uher) a po prvýkrát sa bude konať workshop pre filmových profesionálov zo strednej a východnej Európy CinEast Pro.

► www.cineast.lu

12. – 14. október

Dni slovenskej kultúry – Łowicz

(POĽSKO)

Počas akcie sa bude premietiť film Jozefa Paštéku *Mítoľva musí zomrieť*.

► www.lowicz.eu

12. – 21. október

Transylvánsky medzinárodný filmový

festival – Cluj-Napoca (RUMUNSKO)

Premietanie študentského filmu *Nová krv* za účasti režisérky Márie Othovej.

► www.tiff.ro

12. – 21. október

Medzinárodný filmový festival

Varšava (POĽSKO)

Do hlavnej súťaže festivalu je zaradený film Juraja Nvotu *eŠteBák*, špeciálne uvedenie bude mať film *DONT STOP* (r. R. Řeřicha).

► www.wff.pl

12. – 27. október

Medzinárodný filmový festival BFI

– **Londýn** (VEĽKÁ BRITÁNIA)

Na festivale sa bude premietiť film Ivety Grófovej *Až do mesta Aš*.

► www.bfi.org.uk/lff/

13. október – 3. december

10. Medzinárodný festival outdoorových filmov – Ostrava

(ČESKO)

Na festivale dostanú veľký priestor filmy Pavla Barabáša – *Príbehy tatranských štítov*, *Vysoké Tatry – Divočina zamrznutá v čase*, *Pygmejovia – Deti džungle*, *Premeny Tatier*, *Neznáma Antarktída*.

► www.mfoc.cz, www.outdoorfilms.cz

15. – 19. október

Life Science Film Festival – Praha

(ČESKO)

Premietanie filmu Pavla Barabáša *Pygmejovia – Deti džungle*. ► www.lsf.cz

15. – 20. október

Festival detských filmov Lahore

– **Faisalabad** (PAKISTAN)

Na festivale bude súťažiť animovaný film Vandy Raýmanovej *Kto je tam?*.

► www.lahorechildrenfilm.com

16. – 21. október

ISFF Lille

(FRANCÚZSKO)

Premietanie filmu Ivany Laučíkovej a Martina Snopeka *Posledný autobus*.

► www.festivalducourt-lille.com

16. – 26. október

Národný filmový týždeň na školách

(VEĽKÁ BRITÁNIA)

V rámci akcie sa bude v školách po celom Anglicku premietiť film Juraja Jakubiska *Perinbaba*.

► www.nationalschoolsfilmmweek.org

17. – 19. október

11. medzinárodný filmový festival Techné

Ostrava (ČESKO)

V rámci festivalu sa budú premietiť filmy *Dunaj a jeho druhá tvár* (r. G. Hollý), *Nočný let* (r. I. Húšťava), *Otvorená cesta* (r. D. Kodaj), *Železničná doprava a jej modernizácia* (r. K. Floreán).

► www.techne.cz

17. – 21. október

Medzinárodný Bergfilm festival – Tegernsee (NEMECKO)

Na festivale sa bude premietat dokument Pavla Barabáša *Príbehy tatranských štítov*.
► www.bergfilm-festival-tegernsee.de

18. – 21. október

Medzinárodný víkend animácie Wiesbaden (NEMECKO)

Do programu je zaradený film *Posledný autobus* (r. I. Laučíková, M. Snopek).
► www.filme-im-schloss.de

19. – 26. október

Medzinárodný filmový festival Bergen (NÓRSKO)

Do programu festivalu je zaradený film Ivetty Grófovej *Až do mesta Aš*.
► www.biff.no

20. – 26. október

10. medzinárodný filmový festival TOFIFEST – Toruń (POLSKO)

Na festivale sa budú premietat dokumentárne filmy *Hranica* (r. J. Vojtek), *Muži revolúcie* (r. Z. Piussi), *Nemoc tretej moci* (r. Z. Piussi), *Osadné* (r. M. Škop).
► www.tofifest.pl

22. – 28. október

Festival krátkych filmov Uppsala (ŠVÉDSKO)

Na festivale sa bude premietat film Ivarny Laučíkovej a Martina Snopeka *Posledný autobus*.
► www.shortfilmfestival.com

23. – 28. október

MFDF Ji.hlava – Jihlava (ČESKO)

Základom festivalového programu sú štyri súťažné kategórie: Opus bonum, Medzi morami, Česká radost a Fascinácia. V programe festivalu budú v svetovej premiére uvedené nové slovenské filmy *Cigáni idú do volieb* Jara Vojteka a *Krehká*

identita, ktorú nakrútila dokumentaristka Zuzana Piussy.

► www.dokument-festival.cz

24. – 31. október

Festival Marmaille – Rennes (FRANCÚZSKO)

Na festivale sa bude premietat animovaný film Vandy Raýmanovej *Kto je tam?*

► www.theatre-lillico.fr/marmaille_2012/leGruffalo.htm

24. – 28. október

Filmový festival REGIOFUN

– Krakov (POLSKO)

V sekcii filmov pre deti sa bude premietat animovaný film Vandy Raýmanovej *Kto je tam?*

► www.regiofun.pl

25. – 28. október

Festival horských filmov Edinburgh

(VEĽKÁ BRITÁNIA)

Na festivale bude premietnutý dokumentárny film Pavla Barabáša *Príbehy tatranských štítov*.

► www.edinburghmountainff.com

25. október – 3. november

Filmový festival Razor Reel Fantastic

– Bruggy (BELGICKO)

Na festivale sa bude premietat film Petra Bebjaka *Zlo*. ► www.rriff.be

27. október – 4. november

Festival horských filmov Banff (KANADA)

Na festivale sa bude premietat dokument Pavla Barabáša *Príbehy tatranských štítov*.

► www.banffcentre.ca/mountainfestival

(REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY V PROGRAME PODUJATÍ!)

► **Mariana Jaremková**

PREMIÉRY

PREMIÉRA: 11. 10. 2012

96 hodín: Odplata

(*Taken 2*, Francúzsko, 2012) 2D digital, ŠUP, 98 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, AKČNÝ/TRILER
RÉŽIA: Olivier Megaton **SCÉNÁR:** Luc Besson, Robert Mark Kamen **KAMERA:** Romain Lacourbas **STRIH:** Camille Delamarre, Vincent Tabailon **HUDBA:** Nathaniel Méchaly **HRAJÚ:** Liam Neeson, Famke Janssen, Maggie Grace, Rade Šerbedžija, Luke Grimes, Leland Orser **DISTRIBÚTOR:** Magic Box Slovakia

V pokračovaní úspešného akčného trilera *96 hodín* sa na scénu vracia bývalý agent CIA Bryan Mills. Pokojná dovolenka v Istanbuli, ktorú trávi s dcérou Kim a bývalou manželkou Lenore, sa rýchlo zmení na peklo, keď Lenore unesú. Vyjednávania nemá význam, hlavou gangu je totiž muž, ktorému Mills zabil syna a ktorý teraz túži iba po jednom – po krvavej odplate. Na Millsa tak znovu čaká boj s časom, aby ochránil svoju rodinu. Autorom scenára je opäť Luc Besson.

PREMIÉRA: 18. 10. 2012

Asterix a Obelix v službách Jej Veličenstva

(*Astérix et Obélix: Au service de sa Majesté*, Francúzsko/Španielsko/Taliansko/Madarsko, 2012) 3D digital, ŠUP, 125 min., MP 12, ČESKÝ DABING, DOBRODRUŽNÝ/KOMÉDIA/RODINNÝ
RÉŽIA: Laurent Tirard **NÁMET:** René Goscinny, Albert Uderzo – komiksy Asterix v Británii (1965) a Asterix a Normani (1966) **SCÉNÁR:** Laurent Tirard, Grégoire Vigneron **KAMERA:** Catherine Pujol, Denis Rouden **STRIH:** Valérie Deseine **HUDBA:** Klaus Badelt **HRAJÚ:** Gérard Depardieu, Edouard Baer, Fabrice Luchini, Catherine Deneuve, Guillaume Gallienne, Vincent Lacoste, Jean Rochefort **DISTRIBÚTOR:** Continental Film

Slávne rímske légie pod vedením Iulia Caesara napadli Britániu. Odoláva iba jedna malá dedinka. Kráľovná sa preto obracia s prosbou o pomoc na Galov, ktorým sa darí proti Rimanom bojovať. Galovia podarujú vyslancovi svoj čarovný nápoj a sprievod na ceste domov mu robí nerozlučná dvojica Asterix a dobromyseľný Obelix. Cezar povoláva do boja Normanov, tí však majú inú ambíciu: chcú zažiť strach, pretože, ako sa hovorí, strach dáva krídla. A tak sa do bláznivej naháňacky zamotajú Galovia, Rimanovia, Briti i Normani.

PREMIÉRA: 18. 10. 2012

Baby na ťahu

(*Bachelorette*, USA, 2012) 2D digital, ŠUP, 87 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA
RÉŽIA: Leslye Headland **SCÉNÁR:** Leslye Headland **KAMERA:** Doug Emmett **STRIH:** Jeffrey Wolf **HUDBA:** Andrew Feltenstein, John Nau **HRAJÚ:** Kirsten Dunst, Isla Fisher, James Marsden, Lizzy Caplan, Adam Scott, Rebel Wilson, Paul Corning, Andrew Rannells **DISTRIBÚTOR:** Magic Box Slovakia

Najlepšie kamarátky Regan, Gena a Katie zažijú šok, keď zistia, že ich obézna kamarátka Becky, ktorá je pre svoju váhu permanentne terčom posmechu, sa bude vydávať ako prvá z ich partie. Gena a Katie nemajú žiadneho priateľa a Regan zas nevie toho svojho ani po štyroch rokoch randenia prinútiť, aby ju požiadal o ruku. Becky požiada kamarátky, aby jej išli za družičky, a tie sa zhostia svojich úloh nie práve tradične. Rozlúčka so slobodou sa vymyká kontrole a stáva sa divokým žúrom, kde je možné všetko.

PREMIÉRA: 18. 10. 2012

Bajkonur

(**Baikonor**, Kazachstan/Nemecko/Rusko, 2011) 2D digital + DVD, 94 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA
RÉŽIA: Veit Helmer **SCENÁR:** Sergej Ashkenazy, Veit Helmer **KAMERA:** Kolya Kano **STRIH:** Vincent Assmann **HUDBA:** Goran Bregovic **HRAJÚ:** Alexander Asochakov, Marie de Villepin, Sitora Farmonova, Erbulat Toguzakov **DISTRIBÚTOR:** Film Europe

Na kazašských stepiach už dlho platí nepísané pravidlo, že čokolievk nájdete, môžete si to nechať. Obyvatelia malej dedinky si tak schovávajú vesmírne trosky z blízkej kozmickej stanice Bajkonur. V tejto dedinke žije rádiový operátor Iskander, známy ako Gagarin, a rázna Nazir, a zatiaľ čo Nazir sa všemožne snaží dať Gagarinovi najavo svoje city k nemu, Iskander si to vôbec nevšíma. Je posadnutý Bajkonurom, celou nekonečnosťou vesmíru, ale najmä krásnou Francúzskou Juliou, ktorej let do vesmíru sledujú kamery. Keď jedného dňa Julia v bezvedomí dopadne na Zem v malej vesmírnej kapsule, nájde ju práve Iskander. Využije Juliinu stratu pamäti a presvedčí ju, že sú zasnúbení. Každá lož sa však napokon obráti proti klamárovi.

PREMIÉRA: 4. 10. 2012

Cesta do lesa

(**Cesta do lesa**, Česko, 2012) 2D digital, ŠUP, 110 min., MP 12, KOMÉDIA/ROMANTICKÝ
RÉŽIA: Tomáš Vorel **SCENÁR:** Tomáš Vorel, Bára Schlesinger **KAMERA:** Tomáš Vorel **STRIH:** Šimon Hájek **HUDBA:** Michal Vích, Petr Piňos **HRAJÚ:** Tomáš Vorel ml., Anna Linhartová, Bolek Polívka, Eva Holubová, Tomáš Hanák, Bára Schlesinger, Jiří Schmitzer, Milan Šteindler **DISTRIBÚTOR:** Continental Film

Režisér Tomáš Vorel filmom *Cesta do lesa* voľne nadväzuje na svojskú oslavu českého vidieka, odolávajúceho agresivite miest. Honza končí so svojou prácou, kúpi chalupu na dedine a presťahuje sa tam s rodinou. Pracuje ako pomocný robotník v lese a jeho žena Markéta je masérka a alternatívna liečiteľka. Pri svojej práci používa rôzne pschotropné rastliny a huby, čo vyvrcholí až konfliktom s protidrogovou políciou. Dcéra Anyna navyše neustále prepadá v škole, pretože sa radšej túla po lese a učí sa z prírody.

PREMIÉRA: 4. 10. 2012

Hotel Transylvánia

(**Hotel Transylvania**, USA, 2012) 2D digital + 3D digital, 91 min., MP, SLOVENSKÝ DABING, ANIMOVANÁ KOMÉDIA
RÉŽIA: Genndy Tartakovsky **NÁMET:** Todd Durham, Dan Hageman, Kevin Hageman **SCENÁR:** Peter Baynham, Robert Smigel **STRIH:** Catherine Apple **HUDBA:** Mark Mothersbaugh **V SLOVENSKOM ZNENÍ:** Peter Marcin, Dorota Nvotová, Ondrej Kaprálik, Peter Sklár, Gabriela Dzuríková, Igor Krempaský, Lenka Košická, Marián Čekovský **DISTRIBÚTOR:** Itafilm

Hotel Transylvánia nie je pre bežných návštevníkov. Luxusný päťhviezdičkový hotel grófa Drakulu poskytuje útočisko všetkým známym monštrám – od Frankenstein a jeho nevesty cez Múmiu, vlkolakov, Neviditeľného muža, zombie až po gremlinov a mnohých ďalších. Títo všetci sú v súkromí rovnakí ako ľudia, majú svoje problémy a potrebujú si od nich občas oddýchnuť. Gróf Drakula má však ešte aj ďalší dôvod, prečo je hotel Transylvánia pre ľudí zatvorený. Chce ochrániť svoju milovanú dcéru Mavis, ktorá práve oslavuje svoje 118. narodeniny, a keďže sa z nej stáva žena, Drakulu zo všetkého najviac desí predstava, že sa mu dcéra od cudzí.

PREMIÉRA: 25. 10. 2012

Kozí príbeh so syrom

(**Kozí príbeh se syrem**, Česko, 2012) 2D digital + 3D digital, 82 min., MP, ANIMOVANÁ KOMÉDIA
RÉŽIA: Jan Tománek **SCENÁR:** Jiří Růžička, Jan Tománek **HUDBA:** David Solař **V ČESKOM ZNENÍ:** Jiří Lábus, Matěj Hádek, Mahulena Bočanová, Karel Heřmánek, Michal Dlouhý, Miroslav Táborský, Martin Dejdar **DISTRIBÚTOR:** Bontonfilm

Voľné pokračovanie 3D animovaného filmu *Kozí príbeh – Povesti staré Prahy* sa odohráva v kráľovstve syra. V novom príbehu Koza namiesto pražských povestí predstaví svet rozprávok. A tak sa k známym postavičkám pridajú Dlhý, Široký a Bystrozraký, čert a ďalšie rozprávkové postavy. A nová ústredná dvojica Honzík a Zuzanka, ktorí spolu s Kozou prežívajú neuveriteľné dobrodružstvá. Nový kozí príbeh je oproti prvému filmu, ktorý sa stal najúspešnejším českým animovaným filmom vôbec, viac rozprávkový. A plný pesničiek. Nechýba však ani humor a trocha napätia.

PREMIÉRA: 11. 10. 2012

Looper

(**Looper**, USA, 2012) 2D digital, ŠUP, 118 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, AKČNÝ/SCI-FI
RÉŽIA: Rian Johnson **SCENÁR:** Rian Johnson **KAMERA:** Steve Yedlin **STRIH:** Bob Ducsay **HUDBA:** Nathan Johnson **HRAJÚ:** Joseph Gordon-Levitt, Bruce Willis, Emily Blunt, Piper Perabo, Paul Dano, Jeff Daniels, Noah Segan **DISTRIBÚTOR:** Bontonfilm

Ako sa zbaviť nepriateľa? Tajná zločinecká organizácia Loopers ho dokáže poslať späť v čase, kde ho najatý agent zabije, telo zničí a tým ho vymaže z budúcnosti. Nepriateľský cieľ je jednoducho zničený. Všetko funguje, pokiaľ beží časová slučka. Je iba jedno pravidlo – nenechať nebezpečný cieľ utiecť. Ani v prípade, že je cieľom samotný agent. Vzrušujúce akčné sci-fi o cestovaní v čase s Bruceom Willisom v hlavnej úlohe.

PREMIÉRA: 18. 10. 2012

Musíme si pohovoriť o Kevinovi

(**We Need to Talk About Kevin**, Veľká Británia/USA, 2011) 35 mm + DVD, ŠUP, 112 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA/TRILER
RÉŽIA: Lynne Ramsay **NÁMET:** Lionel Shriver – rovnomenný román (2003) **SCENÁR:** Lynne Ramsay, Rory Kinnear **KAMERA:** Seamus McGarvey **STRIH:** Joe Bini

HUDBA: Johnny Greenwood **HRAJÚ:** Tilda Swinton, John C. Reilly, Ezra Miller, Siobhan Fallon, Alex Manette, Kimberley Drummond, J. Mallory-McCree **DISTRIBÚTOR:** Asociácia slovenských filmových klubov

Eva sa teší na úlohu matky a kvôli diétatu sa vzdáva kariéry. Ale už krátko po pôrode zistí, že jej vzťah so synom nie je v poriadku. Kevin sa správa k svojmu okoliu agresívne, rovnako nenávisťne vystupuje aj voči matke a jeho stupňujúca sa nenávisť vyvrcholí vraždou. Eva svoje dieťa napriek všetkému nepúšťa ani vo väzení. Aj tu však pokračuje vzťah plný nepochopenia a nenávisť... ale i nežijúcej lásky. Film, ktorý žánrovo stojí na pomedzí rodinnej drámy a trilera, sa stal udalosťou uplynulého roka. Svojím nekompromisným, až brutálnym vyznením sa vymyká bežnej produkcii. V hlavnej úlohe vynikajúca Tilda Swinton.

PREMIÉRA: 18. 10. 2012

Paranormal Activity 4

(**Paranormal Activity 4**, USA, 2012)
2D digital, MN 15, ČESKÉ TITULKY, HOROR
RÉŽIA: Henry Joost, Ariel Schulman
SCENÁR: Zack Estrin **KAMERA:** Doug Emmett
HRAJÚ: Katie Featherston, Kathryn Newton,
Matt Shively, Brady Allen, Tommy Miranda
DISTRIBÚTOR: Bontonfilm

Hororová séria o paranormálnych javoch sa vracia do kín tretím pokračovaním, ktoré voľne nadväzuje na druhý diel. V ňom Katie posadnutá Démonom vyvražďila rodinu svojej sestry a uniesla maličkého Huntera nevedno kam. O päť rokov neskôr sa Katie s Hunterom usadia na pokojnom predmestí, ale pokoj trvá len krátko. Ako prví pocítia silu paranormálnych javov ich susedia. Po prvých nevysvetliteľných udalostiach nainštalujú v dome kamery a to, čo uvidia na záznamoch, ich vydesí. Temné sily však iba začínajú vyčítať. Bude ešte horšie.

PREMIÉRA: 11. 10. 2012

Polski film

(**Polski film**, Česko/Poľsko, 2012) 35 mm + 2D digital, ŠUP, 113 min., MN 15, REALITY FILM
RÉŽIA: Marek Najbrt **SCENÁR:** Benjamin Tuček, Robert Geisler, Marek Najbrt
KAMERA: Miloslav Holman **STRIH:** Pavel Hrdlička **HUDBA:** Midi Lidi **HRAJÚ:** Jan Budař, Tomáš Matonoha, Josef Polášek, Pavel Liška, Marek Daniel, Jana Plodková, Lucie Benešová, Katarzyna Zawadzka
DISTRIBÚTOR: Asociácia slovenských filmových klubov

Režisér a scenárista Marek Najbrt prichádza s filmom ponúkajúcim v domácich kinách nový žáner – reality film, ktorý sa pohráva s realitou, mystifikuje a prekračuje hranice medzi realitou a fikciou. Štyria známi českí herci na čele s Pavlom Liškom tu hrajú samých seba vo filme o dobe, „keď komunizmus skrachoval a kapitalizmus sa ešte nezačal a keď mali všetci dobrú náladu“. Príbeh o absurdite hereckého života, Poľsku a ďalších veciach v sebe nesie stratenú zamatovú eufóriu, láskavý aj originálny humor a slobodu.

PREMIÉRA: 25. 10. 2012

Samsara

(**Samsara**, USA, 2011) 2D digital, ŠUP, 102 min., MP 12, POETICKÝ
RÉŽIA: Ron Fricke **KAMERA:** Ron Fricke
STRIH: Ron Fricke, Mark Magidson
HUDBA: Marcello De Francisci, Lisa Gerrard, Michael Stearns
DISTRIBÚTOR: Continental Film

Samsara znamená v sanskrte „večne sa otáčajúce koleso života“. Film sa snaží zachytiť práve tie prchavé okamihy, ktoré utvárajú ľudský život. Voľne nadväzuje na snímky *Baraka* a *Chronos*. Tvorcovia prešli počas piatich rokov dvadsaťpäť krajín a zavedú diváka na posvätné miesta, ale aj do priemyselných zón, postihnutých oblastí či na miesta prírodných zázrakov. Samsara nie je tradičný dokument, jeho tvorcovia sa vzdali dialógov i opisných komentárov. Obrazy spojené s hudbou majú v divákoch vyvolať emócie a podnietiť ich k subjektívnym interpretáciám. Viac ako film je to meditácia. Nielen o jednotlivci, ale o celej planéte.

PREMIÉRA: 26. 10. 2012

Skyfall

(**Skyfall**, Veľká Británia/USA, 2012)
2D digital, ŠUP, MN 15, SLOVENSKÉ TITULKY, TRILER
RÉŽIA: Sam Mendes
SCENÁR: John Logan, Neal Purvis, Robert Wade **KAMERA:** Roger Deakins **STRIH:** Stuart Baird **HUDBA:** Thomas Newman
HRAJÚ: Daniel Craig, Judi Dench, Ralph Fiennes, Javier Bardem, Naomie Harris, Helen McCrory, Ben Whishaw, Albert Finney
DISTRIBÚTOR: Forum Film Slovakia

James Bond sa vracia v ďalšom, už dvadsiatom treťom príbehu. M16 je v ohrození a Bond musí vypátrať a zneškodniť zdroj nebezpečenstva. Proti nemu stojí záhadný Raoul Silva. Úlohu mu sťažuje naštrbená lojalita voči M, ktorá musí čeliť vlastnej minulosti. Bond je nútený ukryť ju pred nepriateľmi v starom rodinnom sídle na škótskom vidieku. Agent 007 čelí mimoriadne veľkému nebezpečenstvu a jeho misia ho zavedie do Istanbulu, Šanghaja i Macaa, kde sa snaží zabrániť národnej katastrofe.

PREMIÉRA: 11. 10. 2012

The Words

(**The Words**, USA, 2012) 2D digital, 102 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA
RÉŽIA: Brian Klugman, Lee Sternthal
SCENÁR: Brian Klugman, Lee Sternthal
KAMERA: Antonio Calvache **STRIH:** Leslie Jones **HUDBA:** Marcelo Zarvos
HRAJÚ: Zoe Saldana, Olivia Wilde, Bradley Cooper, Jeremy Irons, Dennis Quaid
DISTRIBÚTOR: Continental Film

Spisovateľ Rory Jansen vydáva svoj debut, ktorý sa zakrátko stane absolútnym bestsellerom. Literárna udalosť roka, možno dokonca desaťročia, vyvoláva búrlivé ohlasy v odborných literárnych kruhoch i medzi čitateľmi. Rozpráva o živote zľahka a nadčasovým štýlom. Je to kniha, ktorú vám odporučí priateľ i kritik. Ponúkajú ju všade: v úzko profilovaných kníhkupectvách, na akademickej pôde, počas dlhých letov v lietadlách. Z Roryho je literárna superhviezda. Charizmatický a inteligentný mladý autor má vďaka svojej knihe všetko – skvelý život, úžasnú manželku, úctu a obdiv. Všetko vďaka svojim slovám. Ale sú naozaj jeho? A či príbeh rozprávajú?

PREMIÉRA: 20. 9. 2012

Udri & Zdrhni

(**Hit & Run**, USA, 2012) 2D digital, ŠUP, 100 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, AKČNÝ/KOMÉDIA/ROMANTICKÝ
RÉŽIA: David Palmer, Dax Shepard
SCENÁR: Dax Shepard **KAMERA:** Bradley Stonesifer **STRIH:** Keith Croket
HUDBA: Julian Wass **HRAJÚ:** Dax Shepard, Kristen Bell, Bradley Cooper, Tom Arnold, Joy Bryant, Kristin Chenoweth, David Koechner
DISTRIBÚTOR: Continental Film

Bývalý bankový lupič Charlie Bronson žije v malom mestečku v Kalifornii so svojou priateľkou Annie. Rozhodne sa riskovať stratu svojej skrytej identity, ktorú mu poskytol program na ochranu svedkov, aby jej pomohol získať vysnívanú prácu v Los Angeles. Vydávajú sa na cestu, ale spočiatku zábavná road movie sa rýchlo mení na šialenú naháňačku po tom, keď bývalý priateľ Annie dá tip Charlieho bývalým komplicom. A v päťach je im aj US Marshal.

PREMIÉRA: 2. 9. 2012

Zvonky šťastia

(*Zvonky šťastia*, Slovensko, 2012)

2D digital + Blu-ray + DVD, 62 min.,

MP 12, DOKUMENTÁRNA HRA

REŽIA: Jana Bučka, Marek Šulík

SCENÁR: Jana Bučka, Marek Šulík

KAMERA: Štefán Bučka **STRIH:** Peter Kotrha

ÚČINKUJÚ: Mariena Mírgová, Roman Lacko, Adriana Lacková, Miro Čonka a obyvatelia osady Víťaz – Dolina

DISTRIBÚTOR: Filmtopia

Mariena a Roman žijú v rómskej osade a majú spoločnú vášeň – obdiv k speváckym hviezdám Karloví Gottovi a Dare Rolíns. Ich obdiv sa neobmedzuje iba na zbieranie výstrižkov z bulvárnych časopisov, ale spoločne navštevujú ich pesničky, pričom Mariena v ich hre vystupuje ako Karel Gott a Roman ako sexy Dara. A pod týmito menami ich poznajú aj susedia a rodina. Jedného dňa sa rozhodnú naspievať svoj obľúbený hit *Zvonky šťastia*, pretextujú ho do rómčiny a dokonca k nemu nakrúčia aj „profi“ videoklip, ktorý svojim obľúbencom pošlú na DVD. Pri tomto projekte ich sprevádza kamera a vzniká vzájomná hra, kde sa úlohy protagonistov a filmárov vymieňajú.

► Mariana Jaremková a Miro Ulman

Visegrad Film Forum sa zameria na nízkorozpočtový film

V spolupráci so študentským filmovým festivalom Áčko sa na Filmovej a televíznej fakulte VŠMU uskutoční 17. – 20. októbra 2012 druhý ročník medzinárodného networkingového a vzdelávacieho podujatia Visegrad Film Forum, ktorý tento rok ponúkne master classy a workshopy na tému **Výroba nízkorozpočtových filmov**. Cieľom podujatia je vytvoriť podmienky na spoluprácu medzi študentmi a absolventmi filmových škôl v regióne V4, ako aj poskytnúť účastníkom praktické poznatky o medzinárodných koprodukciami. Projekt chce súčasne priblížiť celý proces vzniku nízkorozpočtových filmov prostredníctvom všetkých jeho fáz.

Program podujatia je zložený z ôsmich master classov a workshopov, ktoré povedú uznávaní filmoví profesionáli. Minulý rok sa na podujatí zúčastnili napr. víťaz z ostatného Berlínale – maďarský režisér Bence Fliegauf, poľský režisér Krzysztof Zanussi, českí dokumentaristi Vít Klusák a Filip Remunda či Peter Kerekes. Aktuálny ročník podujatia privíta ako lektorov **Jima Starka, Freda Kelemena, Petra Mareka a Hervého Schneida**.

Jim Stark produkoval staršie filmy Jima Jarmuscha *Mimo zákon*, *Noc na Zemi* či *Tajomný vlak*. Stark povedie otvorený master class nazvaný *Čo som sa naučil o najlepšom spôsobe ako vyrobiť film*. Okrem toho počas podujatia povedie aj špecializovaný workshop pre vybraných študentov produkcie z Filmovej a televíznej fakulty VŠMU a partnerských škôl, kde sa bude venovať témam ako úloha kreatívneho producenta, predprodukčná fáza filmu a aktívna pozícia producenta v nej. Okrem toho sa podelí aj o svoje skúsenosti scenáristu a režiséra. **Jim Stark** sa v posledných rokoch výrazne podieľal na rozvoji islandskej kinematografie a bude hovoriť aj o svojich poznatkoch získaných pri tejto činnosti.

Blízky spolupracovník maďarského režiséra Bélu Tarra (kameraman jeho posledných dvoch filmov *Muž z Londýna* a *Turínsky kôň*) **Fred Kelemen** bude prednášať o profesii kameramana aj o vlastnej režisérskej a producentkej dráhe v kontexte stredoeurópskych podmienok vzniku filmov.

Petr Marek, líder skupiny Midi Lidi, autor oceňovanej hudby k filmom Marka Najbrta *Protektor* a *Polski film*, bude prednášať o vzťahoch medzi hudbou a filmom a o svojich nízkorozpočtových filmoch.

Účast' na podujatí potvrdil aj strihač **Hervé Schneid**, ktorý spolupracoval napríklad s Larsom von Trierom (*Európa*) či Jeanom-Pierrom Jeunetom (*Amélie z Montmartru*).

Visegrad Film Forum finančne podporili Medzinárodný vyšehradský fond a Audiovizuálny fond. ► jar

MEDIA Desk Slovensko informuje...

V dňoch 8. – 9. novembra 2012 sa uskutoční ďalší zo série medzinárodných seminárov, ktoré organizuje kancelária MEDIA Desk Slovensko, tentoraz v spolupráci s renomovaným medzinárodným tréningovým programom Sources2 a s kanceláriami MEDIA Desk z Českej republiky, Maďarska a Rakúska. Seminár má názov SILVER SCREENS a jeho cieľom je porovnať naratívne postupy pri tvorbe pre film a televíziu a detailne hovoriť o kreatívnej úlohe producenta v procese vzniku audiovizuálneho diela. Lektorom seminára bude Ruth McCance, renomovaná autorka a konzultantka scenárov a zároveň producentka. Seminár sa uskutoční v Kine Lumière (kinosála 2), prvý deň budú prednášky a diskusia, druhý deň bude venovaný osobným konzultáciám týkajúcim sa vybraných projektov. ► vs

Vychádza zborník Minority a film

V dňoch 20. – 23. októbra 2011 sa v Topolčiankach uskutočnila 14. česko-slovenská filmologická konferencia pod názvom *Minority a film*. Hlavnou témou pravidelného výročného stretnutia českých a slovenských filmových historikov a teoretikov sa stalo zobrazovanie minorít vo filme, najmä v kontexte stredoeurópskeho kultúrneho priestoru. Program konferencie určovali vybrané tematické okruhy: predsudky v zobrazení vzťahov medzi príslušníkmi väčšinového etnika a menšín, otázka dvoj-, resp. viacjazyčnosti, menšiny a násilie, štátna hranica ako miesto napätia, otázka identity menšiny a asimilácie, kultúrne podobnosti a rozdiely. Konferencia sa okrem analýzy umeleckých spôsobov zobrazovania predstaviteľov národnostných menšín a historických udalostí, ktoré priamo a bezprostredne zasahovali do ich každodenného života, venovala aj úvahám o širokom spektre kultúrnych, spoločenských i rôzne geopoliticky vzdialených menšín. Príspevky, ► jar

ktoré v rámci konferencie odzneli, vychádzajú teraz v zborníku *Minority a film*. ► jar

Ako sa nakrúcal Nosferatu

Dvadsiateho piateho októbra vystúpi na Oravskom hrade filmový kritik a publicista Martin Jiroušek s prednáškou a komponovaným programom spojeným s premietaním nazvaným *Nosferatu na Orave*. Prednáška vychádza z výskumu zakladateľa Slovenského filmového ústavu Ivana Rumanovského o nakrúcaní slávneho nemeckého nemého filmu *Upír Nosferatu*. Rumanovskému sa podarilo vypátrať priamych účastníkov nakrúcania v okolí Oravského hradu, ale výsledky výskumu nesmeli byť v období totality publikované. Rumanovského pátranie odpovedá na otázky, prečo si tvorcovia ako lokáciu vybrali práve Oravský hrad, ako sa nakrúcali technicky náročné scény, či vo filme naozaj účinkujú slovenskí neherci, a pokúša sa zistiť aj to, kde presne sa na zámku nakrúcali interiérové scény. Prednáška je určená širokej verejnosti ► jar

Šancu na Európsku filmovú cenu má aj Cigán

Film Martina Šulíka *Cigán* sa dostal do širšej nominácie na Európske filmové ceny 2012. Výberový zoznam tvorí 47 filmov z 31 krajín, Európska filmová akadémia bude postupne zverejňovať nominácie v jednotlivých súťažných kategóriách. Nominácie budú zveřejnené 3. novembra počas festivalu európskych filmov v španielskej Seville. ► jar

Alois Nebel získal nomináciu na Európsku filmovú cenu

O Európsku filmovú cenu v kategórii celovečerný animovaný film 2012 sa bude uchádzať aj snímka s minoritnou slovenskou účasťou *Alois Nebel* režiséra Tomáša Luňáka. Ďalšími nominovanými sú filmy *Arragas* a *Piráti!*. Víťaz bude vyhlásený 1. decembra. ► jar

FOTO: Miro Nôta

Tlak biznisu likviduje kritiku

► Mariana Jaremková (filmová publicistka)

Meno Václava Maceka (1952) poznajú všetci, ktorí sa zaujímajú o filmovú reflexiu, osobnosti domácej kinematografie a fotografickej tvorby. Autor, resp. editor vyše dvadsiatich kníh o filme a fotografii (*Dejiny slovenskej kinematografie*, Štefan Uher, Dušan Hanák, Ján Kadár, *K dejinám slovenského dokumentárneho filmu*, Tono Stano, Elo Havetta atď.) pôsobil do roku 2010 aj ako vedúci Katedry umeleckej kritiky a audiovizuálnych štúdií FTF VŠMU, kde naďalej vyučuje. V júni oslávil šesťdesiat rokov. Spolu s Jelenou Paštékovou v súčasnosti pripravujú druhé vydanie *Dejín slovenskej kinematografie*.

Intenzívne pracujete na druhom vydaní *Dejín slovenskej kinematografie*. V akom vzťahu bude k prvému vydaniu?

– Od prvého vydania z roku 1997 uplynulo pätnásť rokov a za ten čas sa objavili nové štúdié, knihy, výskumy, nemôžeme doslovne vydať to, čo už raz vyšlo. Aj preto, že existuje dostatok nových materiálov, ktoré sa nedajú nezohľadniť. Takým je napríklad kniha *Konzervy se slovy* Petra Szczepanika, pretože sa v nej nepozerala na film tak, ako sme boli zvyknutí, teda ako na umelecký fenomén, kde je dôležitá estetika, príbehy, ale ako na súčasť audiovizuálneho priemyslu, berie do úvahy, akú veľkú rolu hrá vzťah filmu k rozhlasu, k novinám, ku gramofónovému priemyslu, takže napríklad veľkú úlohu pri prechode od nemého k zvukovému filmu majú patentové spory, technické riešenia. Myslím si, že je to uhol pohľadu, ktorý umožňuje, aby človek lepšie porozumel 20. a 30. rokom. To je jeden príklad knihy, ktorá nás núti prepracovať pôvodné kapitoly.

Čo vás ešte motivovalo k prehodnocovaniu?

– *Dejiny* sme písali v rokoch 1994 až 1995. Vtedy bolo tesne po revolúcii a pohľad napríklad na 50., 70. a 80. roky bol iný ako teraz. To je ďalší dôvod, prečo jednotlivé kapitoly prepracovať a nenechať ich v tom stave, v akom boli. Možno sa dá povedať, že sme aj menej kritickí, lebo keď sme vtedy hovorili o 50. rokoch, ešte bolo prítomné ideologické stanovisko, zdôrazňovali sme, že komunisti robili tvrdú propagandu cez spravodajstvo, hraný film aj dokument, a kriticky sme sa voči tomu vymedzovali. Ale po tých dvadsiatich rokoch si už uvedomujeme, že to bola príprava na filmovú fabriku, že nastupujúci autori sa učili remeslo, čo boli veci mimoideologické, a pritom sú funkčné. Alebo že sa v tých rokoch začalo chodiť na slovenské filmy. Predtým sa na ne nechodilo, lebo jednoducho neboli. Odrazu prišli *Vlčie diery* alebo *Pole neorané* a mali niekoľkomiliónovú návštevnosť, čo vytvorilo „slovenského diváka“. To sú veci, ktoré v prvom vydaní neboli, pretože bolo obdobie porevolučnej radosti, boli sme ku komunistom kritickí a nevideli sme odvrátenú stranu, ktorá hrá v prepracovaných *Dejinách* väčšiu rolu ako predtým, aj keď zásadné stanovisko sa nemení – že slovenský film vznikal najskôr za fašistickej a potom za komunistickej totality.

Ako to bude s novodobými dejinami? Volíte kritickejší pohľad?

– Posledná kapitola sa týkala roku 1996, ale v druhom vydaní nebude zlom pri tomto roku, píšeme všetko nanovo až po rok 2012. Urobíme možno iba predel pri konci obdobia mečiarizmu, teda po roku 1998. Alebo pri období, keď sa začali objavovať mladí producenti, najmä v dokumentárnom filme. Tým, že rok 1996 neberieme ako zlomový bod, je potrebné napísať celé novšie dejiny nanovo, aby zostala zachovaná línia vývoja – teda obdobie začiatku 90. rokov, keď sa na Kolibe ešte dokončovali látky z komunistickej éry, prvé filmy súkromných produkčných spoločností (hoci v tých rokoch ešte platili Benešove dekréty) – a potom už sledovať vývoj tak, ako ho vidíme, teda nielen z hľadiska počtu nakrútených filmov, ale aj nakoľko boli prínosné, či priniesli nové autorské poetiky, či sa objavili výrazné osobnosti. To už pôjde v línii, ktorá v prvom vydaní nemohla byť napísaná.

Venujete samostatnú kapitolu i zániku Koliby ako kľúčovému momentu v novodobých dejinách slovenskej kinematografie?

– Áno, zánik Koliby bude mať svoju samostatnú kapitolu. Zdá sa mi veľmi užitočné a zaujímavé zopakovať to, čo som už raz napísal – aké boli na Slovensku predstavy o privatizácii roztrieštené, nepraktické a ako je nakoniec, keď prišiel bankrot a Kolibu sprivatizoval Flašík, Mečiar a spol., zrejme, že to bol výsledok predchádzajúcich chýb. Úlohu nehrá iba to, že skupín zápasíaciach o Kolibu bolo viac, ale v princípe je dôležité, že keď v roku 1992 Fond národného majetku (FNM) nezaradil 100 percent majetku SFT do privatizácie, tak to nebola iba chyba filmárov, ale aj chyba FNM a ďalších, ktorí neboli ochotní vyjsť v ústrety tak, ako to bolo v Česku. Tam vyšli v ústrety Marhoulovi a predali Barrandov za podmienok, ktoré boli výhodné. A Barrandov neskrachoval. Bola to otázka rozumného prístupu. Aj v Česku boli takí, ktorí písali výzvy, či už to bol Svěrák, alebo Chytilová. Poukazuje to na chybu v našom prostredí, nielen filmárskom, ale i širšom kultúrno-ekonomickom. Ekonomovia neboli ochotní vyjsť v ústrety filmárom. Prítom hudobníkom vyšli, nikomu nezapadlo predávať budovu filharmónie.

Nebolo by zaujímavé vydať aj knihu, v ktorej by bol celý priebeh udalostí komplexne, objektívne a bez emócií objasnený?

– Ak by o tom mala vyjsť kniha, musela by sa začínať pri prvých plánoch Koliby, ako sa v roku 1949 začala budovať, pokračovať veľkým investičným projektom zo 60. rokov atď. Musela by to byť história Koliby. V *Dejinách* to bude, ale rozdelené do jednotlivých kapitol naprieč historickými obdobiami. Na záver bude zaradená spomínaná samostatná kapitola o zániku Koliby, čiže ten oblúk si čitateľ bude musieť v knihe vyhľadať. Keď som začal písať text pre Kino-Ikon, bol som vyprovokovaný chaotickým prístupom dokumentaristky Zuzany Piusi. Takto sa k otázke, prečo Koliba skrachovala, nedá pristúpiť. Na túto vecnú otázku má byť objektívna odpoveď, štúdia.

Ludia dnes už nehladajú informácie v knihách, ale na internete. Čo navyše oproti „vygooglovaným“ informáciám ponúknu nové *Dejiny slovenskej kinematografie*?

– Web často ponúka nekontrolované fakty, preto nie je vždy spoľahlivým zdrojom. Presnosť informácií je jednou z pridaných hodnôt našej knihy. Ďalšou je prehľad histórie od začiatkov po súčasnosť. Skúste si nájsť na webe informácie o problémoch filmovania Matice slovenskej v roku 1929. Nenájdete. *Dejiny* ponúknu hlboký ponor do úplných začiatkov našej kinematografie. Internet vám takisto neponúkne ucelený kontext. Môžete nájsť napríklad rozbor Jakubiskovho filmu *Vtáčkovia, siroty a blázni*, ale nemáte to v dobovej pavučine vzťahov a súvislostí – to by mala byť ďalšia pridaná hodnota knihy. My sa snažíme, aby čitateľ naozaj porozumel, prečo je film taký, aký je, aby porozumel fenoménu filmu, ktorý za tých sto rokov výrazne ovplyvňoval spoločnosť a kultúru.

Priebieha v domácom kritickom prostredí diskusia o publikáciách zameraných na špecifické, vymedzené odborné témy? Vzniká polemika o názoroch alebo o prístupe autora k téme? Napríklad jedna z recenzií na knihu Kataríny Mišíkovej, uverejnená v českom časopise *Cinepur*, vyprovokovala diskusiu, do ktorej sa zapojili viacerí kritici vrátane vás. U nás takáto odborná diskusia chýba.

– To však nie je iba problém filmového prostredia, ale i literárneho, hudobného, divadelného. Nedávno som v knižnici našiel dejiny kritiky a hovoril som si: Kto by dnes niečo také napísal? Nikto. Filmová kritika po roku 1992 úplne vymizla. Prišli PR materiály, promo, noviny nemali záujem, tlak biznisu (nielen filmový) kritiku takmer úplne zlikvidoval. Vychádzajú ešte kritické články a texty, ale zúžilo sa to do profesijných skupín a inštitúcií, takže navonok akoby neexistovalo kritické písanie. A to pre kultúru určite nie je dobré. Keď sme vydali *Dejiny slovenskej kinematografie*, v časopise *Slovenské divadlo* vyšla 80-stranová, veľmi dobre napísaná kritická recenzia od Zdeňka Smejkalu, detailná analýza každej kapitoly. To sa mi páčilo. Pri druhom vydaní sme niektoré postrehy zužitkovali. Buď kritiku prijmete, alebo s autorom polemizujete. Keď napíše, že sa mu nezdá, ako som opísal vzťah medzi Slováckmi a Čechmi v roku 1944, tak mu to buď vyvrátim, alebo priznám, že má pravdu, a musím urobiť opravu. Takže toto na Slovensku naozaj nefunguje. Ale opakujem, že to nie je výlučne problém filmového prostredia.

Kritici často k domácim filmom, prípadne režisérom prístupujú zmierlivejšie. Je správne mať iné kritériá pri hodnotení domácej tvorby? Alebo je to prirodzený jav?

– Podľa mňa je to prirodzené, pretože slovenské filmárske prostredie je príliš malé a potom aj kritici/novinári chcť či nechťac osobne poznajú mnohých autorov. Omnoho ľahšie sa píše nekompromisná kritika na dielo, ktorého autori vám nič nehovoria, ako na film, pri ktorom osobne poznáte hlavného herca, scenáristu, kameramana či režiséra. Buď recenziu nenapíšete, alebo hľadáte „poľahčujúce“ okolnosti. V osemdesiatych rokoch bola situácia iná v tom, že tam existovala skupina prerezimných autorov (Ľapák, Filan, Režucha atď.), o ktorých nebol problém kriticky písať, ale horšie bolo, keď zlý film nakrútil Uher alebo Hollý, aj vtedy sa hľadali skôr dôvody na chválu než na hanu. Kritický postoj je aj generačne podmienený, skôr si prečítate „nahnevajú“ kritiku od mladého začínajúceho autora než od publicistu, ktorý sa venuje reflexii domácej scény desaťročie i viac.

V máji prebehol prvý ročník festivalu zameraného na experimentálny film. Je to progresívna časť kinematografie a je dobré ju prezentovať formou samostatného festivalu. Budete pokračovať?

– Zdalo sa nám, že by bolo dobré utvoriť priestor na filmový druh, ktorý je prirodzene v tieni hraneho, dokumentárneho i animovaného filmu. Pritom jeho miesto je nielen v kinosálach, ale aj v galériách, je prítomný v kultúrnom živote spoločnosti, ale nemá veľmi priestor na osobitnú prezentáciu. Po nultom ročníku v roku 2011, ktorý sa venoval výlučne histórii a prítomnosti domácej tvorby, sme skúsili pripraviť medzinárodný ročník. Program sme zložili nielen zo súťažných príspevkov, ale aj z diel európsky renomovaných osobností, urobili sme podľa mňa maximum, aby sme výlučne z vlastných zdrojov (v spolupráci so SNG, SFÚ a spoločnosťou Sentimental film) pripravili podujatie, ktoré u nás zjavne chýba. Nevieť, či budeme pokračovať, lebo stojím za uváženie, či robiť festival, ak máte byť spokojní s tým, že v kine sedí dvadsať divákov, a keby ich bolo päťdesiat, tak by ste mali pocit, že ste utvorili svetový rekord. Uvidíme o dva roky, pretože festival plánujeme ako bienále podujatie.

Čo vás aj po rokoch motivuje k písaniu, organizovaniu festivalu a výstav, vydávaniu časopisu, keď podmienky bývajú dosť frustrujúce?

– Odpoveď je veľmi jednoduchá: baví ma to. Niekedy som poriadne zúrivy, keď sa nám nedarí a niečo nevychádza, ale vždy si vravím, že podstatné je vydržať, a ak aj niečo nevyjde na prvý raz, tak na druhý alebo tretí pokus určite. Dodnes vo mne zostalo základné presvedčenie kritika, aj keď sa transformovalo do historickej/kurátorskej praxe – zviditeľňovať a podporovať všetko, čo má hodnotu a čo si zaslúži, aby „nestálo v kúte“. ▲

Kam zmizli nové filmy?

► Miro Ulman

Ešte v júni to vyzeralo tak, že v druhej polovici roku 2012 nebudeme stíhať chodiť do kina na nové slovenské filmy. Podľa tvrdení producentov sme očakávali slávnostné premiéry až dvadsiatich ôsmich novínok, z ktorých bolo len šesť minoritných koprodukcí. Realita je však iná. Do kín sa v treťom štvrtroku dostali len štyri nové filmy a ďalšie štyri premiéry sú naplánované na november. Kam „zmizli“ tie ostatné?

Správna odpoveď znie – nikam. Na všetkých ďalších dvadsiatich avizovaných novinkách sa naďalej pracuje. Niektoré sú dokonca už dokončené, len producenti by chceli pred ich uvedením doma skúsiť šťastie na niektorom zo zahraničných festivalov. Iní sa zlakli jesennej „tlačnice“ v kinách a presunuli plánovanú premiéru až na jar – a dostali sa tak opäť do bludného kruhu. Ďalší ešte očakávajú potrebné financie na postprodukčné práce, podporu na distribúciu alebo voľné termíny na hmotné plnenie. Výroba filmu totiž vôbec nie je jednoduchá záležitosť a závisí nielen od ľudí, ale aj od peňazí, času a počasia.

Všetky štyri spomínané novembrové novinky sú dokumenty. Tri z nich – *Absolventi*, *Cigáni idú do volieb* a *Krehká identita* – by mali mať slávnostnú premiéru na MFF Bratislava a následne s menším či väčším časovým odstupom sa dostanú i do distribúcie. Debut Tomáša Krupu *Absolventi* rozpráva o problémoch mladých ľudí, ktorí sa po absolvovaní štúdií ocitnú v realite a musia sa prispôbovať potrebám spoločnosti. *Cigáni idú do volieb* Jara Vojteka sa vracajú k posledným komunálnym voľbám a zachytávajú pokus cigánskeho lídra Vlada Sendreia vyhrať voľby na „bielom“ Slovensku. *Krehká identita* Zuzany Piussi zase približuje život a dielo ľudí, ktorí sa chcú obetovať pre národ. Už začiatkom roka režisérka uviedla

do kín film *Muži revolúcie* a v novembri by mal mať slávnostnú premiéru i tretí (!) tohtoročný film Zuzany Piussi *Od Fica do Fica* o pozadí slovenskej politiky a postavách z kauzy Gorila.

Všetky ďalšie premiéry slovenských filmov a majoritných koprodukcí boli presunuté na rok 2013. Ako prvé by sa mali dostať na plátna slovenských kín očakávané novinky Mátyása Priklera a Juraja Lehotského. Bude zaujímavé sledovať, ako (a či) sa dohodnú producenti týchto dvoch filmov medzi sebou a s producentom filmu Mariany Čengel Solčanskej, aby si navzájom v kinách nekonkurovali. Prvé dva majú výhodu v tom, že budú k dispozícii i na 35 mm kópiách.

Po mimoriadnom úspechu *Slepých lások* (2008) patrí prvý dlhometrážny hraný film Juraja Lehotského *Zázrak* k najočakávanejším domácim novinkám. Venovali sme mu priestor v reportáži z nakrúcania vo Film.sk 2/2012. Režisér hovorí: „*Mladé, pätnásťročné dievča sa ocitne v pľeššovi a snaží sa žiť v novom prostredí. Absentuje tam láska, chýba jej niekto, kto by ju mal rád. Motá sa v začarovanom kruhu a čaká na zázrak, ktorý by ju z neho dostal von.*“ Popri neherečke Michaelae Bendulovej vo filme uvidíme i Roberta Rotha či Elu Lehotskú.

Ďakujem, dobre Mátyása Priklera sa skladá z troch hlavných poviedok a epilógu. Jedna z po-

viedok vychádza z rovnomenného stredometrážneho filmu, ktorý bol uvedený na MFF v Cannes a získal Slnko v sieti ako najlepší krátky hraný film. Marek Leščák hovorí: „*Film vznikol z prirodzenej potreby bez servítky rozprávať o svete okolo nás. Takmer každá postava vo filme sa dá vnímať dvojznačne, ja ich ako scenárista mám rád. S odhodlaním a svojským spôsobom bojujú o svoje šťastie vo svete, kde sa vzťahy zekonomizovali, kde doba tlačí na ľudí a oni pod týmto tlakom občas strácajú časť svojej ľudskosti, ale nestrácajú nádej.*“ Jednotlivé postavy stvárnilo Attila Mokos, Miroslav Krobot, Béla Várady a ďalší.

Tretím filmom, ktorý by sa mal počas prvých dvoch mesiacov budúceho roka dostať do kín, je *Miluj ma alebo odíď* Mariany Čengel Solčanskej, o ktorom sme už písali, vtedy pod názvom *Dušičky*. Ukážky z neho (podobne ako z *Krehkej identity*) si mali možnosť pozrieť návštevníci tohtoročného MFF Karlove Vary. Je to film o ženách, ich túžbach, sklamaníach i nádejach. Tri priateľky, päťdesiatničky, trávajú víkend na chate a robia revíziu svojich vzťahov. „*Dušičky sú ženský film a cítiť z neho, že ho napísala žena, scenáristka Alena Bodingerová. Sú v ňom výrazné autobiografické prvky. Keď som si čítala scenár, vedela som si ho predstaviť ako intímny román, ktorý si prečítate sama doma a uvaríte si k nemu za hrniec čaju,*“ povedala režisérka v rozhovore pre Film.sk. V ženskom filme popri herečkách

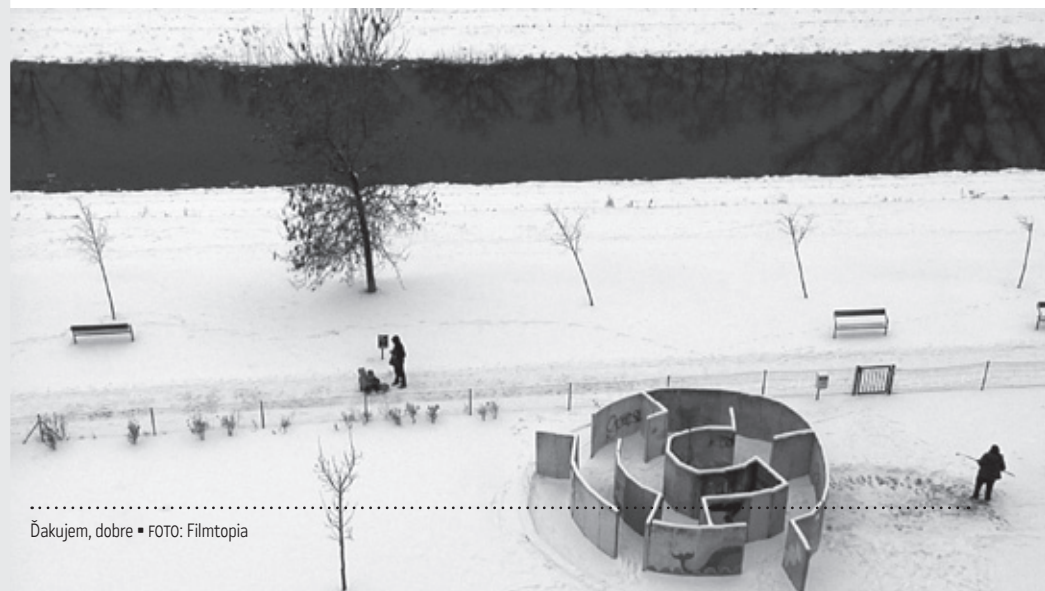
(Eva Bandor, Elena Podzámska, Anna Vargová) nechýbajú ani predstavitelia zástupcov druhého pohlavia (Marko Igonda, Péter Nádasdi).

Počas prvého polroka 2013 by sa mal do kín dostať ešte jeden hraný film. *Babie leto* Gejzu Dezorza je príbehom o zrade, mŕtvej láske a pomste, odohrávajúcim sa kdesi na periférii. Mladý zlodej sa v ňom vracia po desiatich rokoch strávených vo väzení pomstí sa tým, ktorí ho tam dostali. Vo filme hrajú Alexander Bárta, Attila Mokos a Tomáš Mašťalír.

Na jar 2013 je zatiaľ naplánovaná aj premiéra troch dokumentov. *Hrana* Patrika Lančariča je svedectvom o krátkom, ale mimoriadne dynamickým živote talentovaného slovenského hudobného skladateľa Marka Brezovského a o dobe, v ktorej žil. Peter Kerekes, Pavol Pekarčík a Ivan Ostrochovský stoja za projektom *Zamatoví teroristi*. „*Je to film o troch hrdinoch, ktorí sa rozhodli postaviť sa komunistickému režimu na odpor. Jeden chcel vyhodiť do vzduchu tribúnu pred oslavou Prvého mája. Druhý plánoval atentát na Gustáva Husáka. Tretí vyhadzoval do vzduchu komunistické nástenky. A okrem toho je to film o láske. Láske k výbušnínám,*“ hovorí Peter Kerekes.

Záver prvého polroka by mal patriť filmu *Normalizácia* Roberta Kirchhoffa, ktorý sa zaoberá prípadom zmiznutia a vraždy mladého dievčaťa spreď tridsiatich rokov.

Ak všetko vyjde aspoň sčasti tak, ako je naplánované, máme sa naozaj na čo tešiť. ▲

Ďakujem, dobre ■ FOTO: Filmtopia

Pravidlá hry a vpád reality

► Mária Ferenčuhová (filmová teoretička)

Zvonky šťastia, nový film Marka Šulíka a Jany Bučka, je na prvý pohľad len ďalším milým dokumentárnym portrétom Rómov. Nie je to však jeho jediná charakteristika.

Film *Zvonky šťastia* je označený ako dokumentárna hra a rafinovane ohmatáva hranice reality a fikcie. Diváka pritom šikovne vmanévruje do situácie, keď musí oceniť nečakanú úprimnosť tvorcov, ktorí sa neboja nechať aspoň indexovo vpadnúť surovú skutočnosť do záberu a priznať, že film je ilúziou, práčne vytvoreným, štylizovaným obrazom.

Dvaja rómski protagonisti, Roman a Mariena, hrajú pred divákom hru. Nehrajú ju s ním, hrajú ju preňho. A zároveň sa hrajú s tvorcami filmu, ktorí – ako pri podobných dokumentárnych experimentoch býva zvykom – zrejme nastavili pravidlá, vdýchli hre príbehovú líniu, určili jej dispozitív.

Tento dispozitív je definovaný rozhraním troch modov snímania, resp. troch audiovizuálnych formátov. Prvým je dokumentárny film, tak ako ho definuje Bill Nichols: so sociálnymi hercami a s vôľou tvorcov sprostredkovať istú reprezentáciu života. Druhým je televízna reality show niekde na pokraji *Pošty pre teba* a *Modrého z neba*, z ktorých však tvorcovia akoby odstránili silný inscenovaný balast a sentimentálny gýč a ponechali iba obsahový rámec – túžbu po stretnutí a nesplnený sen. A napokon tretím je

štylizovaný videoautoportrét, ktorého adresátom majú byť československé popkultúrne ikony Karel Gott a Dara Rolins, no v skutočnosti je jeho adresátom divák.

Rómovia si vo *Zvonkoch šťastia* vymenia rodové roly: Mariena sa stáva Karlom, Roman zase Darinou. Viac sa hrajú, než hrajú – chvíľami vypadávajú zo svojich rolí a stávajú sa sami sebou, prípadne hrajú výlučne seba. Princíp hry je postavený na kontrastoch (muž/žena, slávny/anonymný, bohatý/chudobný, zvýhodnený/znevýhodnený) a jeho cieľom je okrem vytvárania vtipných situácií prezradiť čo najviac o protagonistoch a systémom pars pro toto aj o živote Rómov.

Takýto portrét však nie je nevinný. Štylizovaný videolist pre Karla a Darinu, nahovorený v češtine, sa zvrtné do spovede v rómčine, veľmi presne pomenúvajúcej základné neduhy rómskej existencie – nemožnosť nájsť si prácu bez výučného listu, odkázanosť na rodenie detí, na zbieranie odpadkov, na dávky v hmotnej núdzi... Zdá sa, že vypovedajúcimi, ba dokonca autormi tejto výpovede sú samotní protagonisti. Pripomína to situáciu, v ktorej francúzski politickí filmári koncom 60. rokov dali kameru do rúk robotníkom, nech o sebe môžu vypovedať sami.

Ale sú v týchto sekvenciách *Zvonkov šťastia* enunciátormi sami protagonisti? Je to ich pohľad na seba samých? Je spustenie videokamery protagonistom skutočne autorizáciou zobrazenia? Je rómsky videoklip autochtónnou výpoveďou, ktorá sa líši povedzme od videoklipu Ignáca Červenáka, ktorý do svojho filmu *Iné svety* nakrútil Marko Škop? V závere Šulíkovho a Bučkovej filmu sa objaví možnosť zapochybovať o tom. Vpád reality do statického a pripraveného záberu je nekontrolovateľný incident, ktorý je následne skorigovaný, ba dokonca zrežírovaný. Takže aká realita to vpadla do filmu a narušila divácku vieru v dokumentárnosť celej hry? Z tejto „reality“ predsa vidíme – či skôr počujeme – len malú časť. Filmová situácia nevyvedá takmer o ničom relevantnom tam vonku: banálna hádka je iba príznakom, že kdesi mimo filmu je nejaká iná realita. Aká, to netušíme. No rafinovanosť tohto vpádu spočíva v tom, že poukazuje na umelosť predchádzajúcej dokumentárnej hry. Je teda znakom úprimnosti tvorcov. Nepriamo hovorí: „*To my ten dokument vytvárame.*“

Vpád nekaširovanej skutočnosti však neposkytuje nijakú zmysluplnú alternatívu (umelých) filmových scén. Slúži vlastne len ako šoková terapia zameraná na prebudenie diváka a vyvolanie obozretnosti voči obrazom, ktoré sa prezentujú ako dokumentárne. Spätne ich však nanovo legitimuje. Práve ony, hoci aj režírované, o niečom vypovedajú, kým hádke odohrávajúcej sa takmer mimo záberu chýba kontext, je mimo divákovho chápania.

Zvonky šťastia teda zneistujú publikum vpádom reality, ktorá paradoxne potvrdzuje dokumentárnosť tých vytvorených, režírovaných obrazov. V závere sa totiž *Zvonky šťastia* úspešne vymaňujú zo sladko sentimentálneho rámca typického pre spomenuté televízne relácie. Absencia odpovede na list s cédečkom je taká pravdepodobná, že tieto „umelé“ dokumentárne zábery vlastne autentifikuje, zvyšuje ich kredibilitu. *Zvonky šťastia* sú preto z hľadiska teórie dokumentu vzrušujúcim filmom. A práve v tom tkvie ich najväčšia hodnota. ▲

Zvonky šťastia (Slovensko, 2012) _ SCENÁR A RÉŽIA: Jana Bučka, Marek Šulík _ KAMERA: Štefan Bučka _ STRIH: Peter Kotrha _ ÚČINKUJÚ: Mariena Mirgová, Roman Lacko, Adriana Lacková, Miro Čonka a obyvatelia osady Víťaz – Dolina _ MINUTÁŽ: 62 min.

Vysoká hra v temných farbách

► Zuzana Štefunková (filmová publicistka)

David Ondříček vystupuje po šiestich rokoch z tieňa (pracovného) odpočinku a začína hneď zostra. Na plátna kín sa vracia s ambicióznou, štedro financovanou snímkou, ktorá si žánrovými presahmi a majstrovsky zvládnutým remeslom istotne nájde svoje miesto v českej kinematografii i v srdciach priaznivcov českej retro vlny.

Kapitán Hakl je skúseným členom Národnej bezpečnosti. S presne cieľovou intuíciou rieši prípady s obratnosťou, akú by mu mohol závidieť i jeho britský kolega Sherlock Holmes. Z jednej „bezzýznamnej“ vlámačky v starožitníctve sa s pribúdajúcimi stopami stáva veľká medzinárodná kauza. Do prípadu sa preto zapoja vyššie orgány spoločne s posilou z NDR. Čím viac sa Hakl ponára do vyšetrovania, tým viac vystupuje na povrch utajované sprisahanie, s ktorým sa neradno zahrávať.

Film *V tieni* vznikol z finančnej podpory viacerých produkčných spoločností z rozličných krajín. Hlavnej úlohy sa s bezchybnou dikciou ujal Ivan Trojan, ktorému sekunduje plejáda českých osobností. Aj v tej najmenšej úlohe pouličnej kvetinárky či ufúlanej tuláčky od psos pozná divák známu tvár. Slovenskú stranu reprezentuje v projekte okrem kapitálu spoločnosti Trigon Production Patrika Pašša aj Soňa Norisová. Pre ňu bola postava Jitky prvou veľkou úlohou mimo televíznej obrazovky či divadelných dosiek a treba uznať, že jej dobová štylizácia päťdesiatych rokov sadla ako uliata.

Ďalší z investorov – Poľsko – dodal filmu ten správny obraz. Spoza kamery zaznamenával príbeh rodák z Mikołowa prezývaný Princ temnoty – Adam Sikora. Nemožno nespomenúť prínos Ondříčekovej produkčnej spoločnosti Lucky Man Films. A v snímke sa objaví aj stúpajúca hviezda súčasného nemeckého filmu Sebastian Koch.

Scenárista Marek Epstein si dal na scenári filmu *V tieni* skutočne záležať. Text upravoval a prepisoval štrnásťkrát, čím snímku postupne zbavil nánosu zbytočností a dôraz položil na zachovanie údernosti príbehu. Emóciami prestúpeňá hudba v dramaturgii J. P. Muchowa podčiarkuje dramatické momenty rozprávania a nenápadnou, sofistikovanou cestou formuje divákovu vnútornú prežívajúcu. Svojou veľkoleposťou sa vyrovná hudobným opusom, ktoré sa spájajú s hollywoodskymi melodramami.

Kameraman Adam Sikora laď obrazy jednotlivých scén do tmavých odtieňov. Postavy necháva vystupovať z pološera, aby vyzdvihol ich tajomnosť i skrytú dvojitávnosť. Ondříček spoločne s Epsteinom rozohrávajú vysokú hru morálnej čistoty, zakomponovanú do mnohotvárneho prostredia

policajnej moci päťdesiatych rokov. Zomknutosť a nepriepustnosť Štátnej bezpečnosti sa dostáva do otvoreného konfliktu so spravodlivosťou a s vyššími hodnotami priamo znútra samotnej inštitúcie. Sám hrdina si je od začiatku vedomý, že vstupuje do boja s veternými mlynmi, ktoré ho ľahko dokážu odfúknuť preč, mimo dohľadu ostatných.

Ondříčekova snímka *V tieni* je ukázkovým príkladom dobovej noirovej detektívky. Úmyselne zdôrazňujem noirovej, nie neo-noirovej, pretože Ondříčekovým zámerom bolo vytvoriť film s historickou presnosťou vo vystihnutí dobových reálií. Sám režisér to na oficiálnych internetových stránkach hodnotí takto: „Začiatok päťdesiatych rokov je jedno z najmenejších období v česko-slovenskej histórii. Komunizmus upevňuje svoju moc, sovietski poradcovia stoja pri založení Štátnej bezpečnosti. Ľudia sú dezorientovaní, majú strach. Dážd', temné zákutia, časté výpadky prúdu dotvárajú atmosféru filmu noir“.

Temnotu dodáva snímke nielen dobový kontext a hra so svetelnými kontrastmi, ale i prostredie starej Prahy a, samozrejme, postavenie a poslanie hlavného hrdinu, hoci Hakel je na noirové pomery až prehnane pozitívny hrdina a jeho manželka zase málo fatálna. Divák spoločne s Haklom spája dieliky skladačky a snaží sa dopátrať pravdy podobne ako Gary Oldman v poslednom filme Tomasa Alfredsona *Jeden musí z kola von*.

Snímka *V tieni* má všetky atribúty kvalitného filmového diela. I napriek prepracovanému scenáru sa Epstein nevyhol nelogickým náhodám a postavil publikum pred niekoľko nedoriešených otázok. Tvorcovia zrejme ani nezamýšľali jednoznačné a doslovné vysvetľovanie, skôr bolo ich zámerom ponechať divákovi priestor na prehodnocovanie. Vo svetle skutočnosti pouvažovať nad dobou minulou a nad fungovaním orgánov, ktorý sa prezentuje ako bezpečnostný. ▲

V tieni (Ve stínu, Česko/Slovensko/Polsko/Israel, 2012) **_RÉŽIA:** David Ondříček **_SCENÁR:** Marek Epstein, D. Ondříček, Misha Votruba **_KAMERA:** Adam Sikora **_STRIH:** Michal Lánský **_HUDBA:** Jan P. Muchow, Michal Novinski **_HRAJÚ:** Ivan Trojan, Sebastian Koch, Soňa Norisová, Jitka Stěpanička, Marek Taclík a ďalší **_MINUTÁŽ:** 96 min.

Lásky jednej tmavovlásky

► Pavel Smejkal (doktorand na Katedre audiovizuálnych štúdií FTF VŠMU)

Konjunktúrna vlna, ktorú môžeme v slovenskom filme tento rok pozorovať, so sebou doposiaľ priniesla najmä žánrovú pestrosť – aj za cenu sezónnosti, ktorá charakterizuje viaceré domáce tituly. K umelecky ambicióznym projektom pribudol prvý celovečerný film režisérky Ivety Grófovej *Až do mesta Aš*, ktorý otváral karlovarskú súťažnú sekciu Na východ od Západu. Navonok nenápadná sociálna dráma, občas nepochopiteľne označovaná za tragikomédiu, celkom iste patrí k najpozoruhodnejším debutom ostatných rokov.

Vo svojom absolventskom dokumentárnom filme Grófová sledovala viedenských gastarbeiterov pochádzajúcich z rôznych postsocialistických krajín. Tematické východisko jej hraného filmu je podobné: Dorotka, mladá dievča z rómskej osady kdesi pri Bardejove, odchádza po skončení strednej školy za prácou do Ašu. Zamestná sa ako šička v jednej z miestnych nemecko-českých textiliek a stáva sa súčasťou súkolesia, aké prednedávnom opísal dokumentarista Vít Janeček vo filme *Závod ke dnu*: robotníčky, šijúce exportnú konfekciu a samy oblečené v lacnom čínskom textile, musia pracovať s vedomím, že sú v celom mechanizme nahraditeľné. Na vlastnej koži to pocíti aj Dorotka, keď ju po krátkom čase prepustia. V meste, ktoré je vyhľadávanou destináciou nemeckých sexturistov, jej príbeh naberá celkom predvídateľný smer.

V Janečkovom filme je práca ekonomickou a sociologickou kategóriou, pre Grófovú je toto všetko skôr pozadím, do ktorého je zasadený

individuálny ľudský príbeh. Platí však, že trajektórie postáv sú v jej filme determinované predovšetkým sociálne. Aj v tom je snímka *Až do mesta Aš* novátorská: identita rómskych postáv v slovenských filmoch je zvyčajne založená na etnicite, no Dorotka je z hľadiska logiky príbehu v prvom rade študentkou z chudobnej rodiny, neskôr robotníčkou a vzápätí nezamestnanou. Situácie, v ktorých sa ocitá, súvisia s jej sociálnym statusom. A je aj pasívnou, ľahko manipulovateľnou, nezrelou mladou ženou. Preto koná tak, ako koná. V kontexte česko-slovenskej tradície filmového civilizmu zaujme Grófovej debut doposiaľ nevídanou mierou otvorenosti. Divákovi možno pripomenie Formanove *Lásky jedné plavovlásky*. Aj v nich práca a intimita vzájomne kolidujú v nápadne podobných „kulisách“ robotníckych ubytovní a podnikov, kam sa po večeroch chodí za tancom a zábavou.

Iná doba však prináša do života hrdiniek iné nástrahy a pýta si aj iný filmový jazyk. Grófová

využíva vo svoj prospech priepustnosť hranice medzi dokumentárnym a hraným filmom v duchu súčasných trendov. Neherci sú v jej filme implantovaní do reálnych prostredí, medzi skutočnými robotníčkami a barovými štamgastami. Ide o metódu, ktorá prináša najpresvedčivejšie momenty, keď netreba hrať a stačí byť. Keď sa Dorotka nechá nahovoriť na pírsing a kamarátka jej po šichte prepichuje dolnú peru, bolesť aj opuchlina sú skutočné. Tento „seidlovský“ princíp, založený na telesnosti a jej prejavocho, ktoré sa vymykajú tradičnej ontológii filmového herectva, Grófová viackrát nepoužije – ani tam, kde čokoľvek iné pôsobí ako ústupok. Napriek tejto nedôslednosti sa jej darí udržiavať diváka v neistote medzi realitou a fikciou.

Všetky kľúčové tvorivé zložky sa vo filme disciplinovane podriaďujú vytýčenej koncepcii. Účelná

kamera Viery Bačíkovej zbytočne neestetizuje, nevyhľadáva pekné kompozície. Sústreďuje sa na vzťah figúr a prostredia (celky) a na tváre (podrobnosti a detaily), sledujú postavy z odstupom cez optiku s dlhým ohniskom. Osviežujúco pôsobí neskrývaný digitálny chlad obrazu a využitie mobilu a webovej kamery ako príznakových (subjektívizujúcich) alternatív profesionálnej kamery. Do filmu sú funkčne zakomponované aj animované sekvencie rozpohybovaných „denníčkových“ kresieb, odkrývajúce Dorotkin vnútorný svet, v ktorom to prekvapivo vrie. Herecky utlmená, a preto psychologicky ťažko čitateľná hlavná postava získava vďaka tomuto riešeniu ďalší rozmer.

Film *Až do mesta Aš* sa nepozerať ľahko, no treba ho vidieť. A keďže mu z podstaty veci nie je dané lákať do kina plagátmi v hrejivých farbách, nech je táto recenzia pozvaním a odporúčaním. ▲

Až do mesta Aš (Slovensko/Česko, 2012) _ **RÉŽIA:** Iveta Grófová _ **NÁMET:** I. Grófová _ **SCÉNÁR:** I. Grófová, Marek Leščák _ **KAMERA:** Viera Bačíková _ **STRIH:** Maroš Šlapeta, Anton Fabian, Peter Morávek, Marek Kráľovský _ **HUDBA:** Matej Hlaváč _ **HRAJÚ:** Dorota Billá, Silvia Halušicová, Robin Horký, Jarka Bučincová, Mária Billá _ **MINUTÁŽ:** 80 min.

Kiná uviedli Cinematik 7

► Daniel Bernát

V piešťanských kinách bolo minulý mesiac rušno. Pre festival Cinematik. Jeho siedmy ročník trval sedem dní. A ohraničovali ho slovenské filmy. Slávnostne ho uzatvárala projekcia **Slnka v sieti** – zásadnej snímky z histórie tunajšej kinematografie. Festival sa však začal novinkou debutantky a to potešilo. Presnejšie, potešil film **Až do mesta Aš** v réžii Ivety Grófovej.

Všetky celovečerné filmy výborného francúzskeho režiséra Leosa Caraxa v sekcii Rešpekt a programový blok Francúzsky film noir: Poetika zločinu, navyše obohatený o nový zborník štúdií – to boli azda najväčšie tromfy tohtoročného Cinematiku. V programe festivalu sa však ocitlo aj viacero slovenských titulov. Napokon, pozostávala z nich celá súťažná sekcia Cinematik.doc. Víťazný titul *Zvonky šťastia* je už v kinodistribúcii.

Podstatne väčší výber slovenských filmov bol v sekcii Čo dom dal. Mnohé z nich boli študentské a z toho, čo sme videli, spomeňme dva magisterské projekty poslucháčov bratislavskej VŠMU Romana Fábiana a Teodora Kuhna. Prvý z nich nakrútil film *Ja som baník, kto je viac*. Sleduje v ňom osudy mladíka z vidieka, ktorý si užíva svoje posledné bezstarostné leto. Po ňom ho čaká hľadanie cesty, ako žiť na vlastnú päsť a užiť si. Otec mu vybavil prácu v bani, ale on je proti. Leto sa končí.

Príbeh je vsadený do lokality, kde je núdza o prácu, čo podstatne ovplyvňuje život tamajších ľudí. Fábian dokáže vystihnúť príznačné črty tohto prostredia a v najlepších pasážach snímky pôsobí ako vnímavý pozorovateľ, nie ako nápadný manipulátor. Rád sa síce pohráva s peknými zábermi a jeho hrdina prechádza aj situáciami, ktoré vyznievajú vynútené a zjednodušené. Fábianaovo výpoved' o nezrelosti mladíkov, ktorý je vytláčaný z bezpečia „rodinného hniezda“, sa však nerozpadáva a je komunikatívna aj vďaka postavám, v ktorých sa dá nájsť kus úprimnosti.

V uvedenom filme zohráva úlohu vzťah otca so synom a tento motív je ešte výraznejší v Kuhnovej

snímke *Momo*. Tentoraz sa príbeh odohráva v nevlúdnych kútoch mesta a točí sa okolo chalana z rozvrátenej rodiny, v ktorej chýba otec. Mladík nevie zachytiť žiadne pozitívne impulzy, reaguje nedôverčivo, uzatvára sa a prepadáva do osamelosti. Kuhnovi sa hrdinov pocit „stratenosti“ darí evokovať aj vďaka dobrému výberu prostredí, no najmä vďaka civilnému prejavu predstaviteľa hlavnej úlohy.

Fábian a Kuhn sa prezentovali ako slubní filmári, ale zrejme sa v ďalšej kariére nevyhnú strastiam s nedostatkom peňazí, čakáním na granty a odkladaním nakrúcania. Maďarský režisér György Pálfi, ktorý bol hosťom Cinematiku, vyriešil problémy s nedostatkom financií svojisky: vyskladal snímku *Dámy a páni, finálna verzia*. Vtip je v tom, že pozostáva z krátkych segmentov zo stoviek filmov. Vypožičané drobnosti sú pospájané do sekvencií, ktoré zachytávajú často zobrazené peripetie vo vzťahoch žien a mužov. Všetky emócie, afekty, jednoduché rituály i náznaky zložitejších vnútorných stavov sú postavené na veľkom množstve hercov a postáv z filmov najrôznejšieho datovania a žánrov.

Pre diváka je to celkom príťažlivá hra, ktorá spočíva už v snahe identifikovať čo najviac titulov, z ktorých si Pálfi vypožičiava. Zisťuje pritom aj to, ako Pálfi vytrháva scény z ich pôvodných kontextov a vsádza ich do iných súvislostí. Tá zdrojová pestrosť snímky zároveň pripomína, kto všetko sa už svetom filmu premlal a čo sa v ňom odohralo. Diváci sú súčasťou toho sveta a na Cinematiku (7. - 13. septembra) mohli aspoň trochu spoznať vať jeho členitosť. ▲

Slovenským nominantom na Oscara je snímka Až do mesta Aš

Slovenská filmová a televízna akadémia rozhodla o návrhu slovenského filmu na cenu americkej Akadémie filmových umení a vied v kategórii cudzojazyčný film. Akademici vybrali z desiatich filmov, pričom sa do hlasovania zapojilo iba 59 členov SFTA, čo je menej ako polovica (45 %). Podmienky na zaradenie do výberu splnili filmy *Lóve* (r. J. Kroner), *Trou de Fer – Železná diera* (r. P. Barabáš), *Immortalitas* (r. E. Bošnják), *Zlo* (r. P. Bebjak), *eŠteBák* (r. J. Nvota), *Anjeli* (r. R. Šveda), *Tigre v meste* (r. J. Krasnohorský), *Tanec medzi črepinami* (r. M. Ľapák), *Zvonky šťastia* (r. J. Bučka, Marek Šulík) a *Až do mesta Aš* (r. I. Grófová). Členovia mali možnosť hlasovať aj za to, aby SFTA v danom roku nenavrholala žiaden film. V hlasovaní získal najviac hlasov (31 %) debut Ivety Grófovej *Až do mesta Aš*. Vzhľadom na to, že sa do hlasovania zapojilo menej ako 50 % členov, muselo o definitívnom stanovisku hlasovať Prezídium. Prezídium rozhodlo, že na cenu americkej akadémie navrhne SFTA snímku *Až do mesta Aš*, ktorá bude Slovensko reprezentovať vo výbere filmov na nomináciu na cenu pre cudzojazyčný film.

Slovensko má ešte jednu príležitosť získať sošku. Českým nominantom na Oscara je film Davida Ondříčka *V tieni*, ktorý je minoritnou slovenskou koprodukciou (Trigon Production).

► jar

Hlavnú cenu programu MIDPOINT získal slovenský projekt

Scenár s názvom *Rubikon*, dielo scenáristky Anežky Guziarovej (Filmová a televízna univerzita Konrada Wolfa v Postupime) a producentky Veroniky Čechovej (VŠMU), získal na vyhodnotení tretieho ročníka medzinárodného vzdelávacieho programu MIDPOINT Cenu za najlepší celovečerný projekt. *Rubikon* je príbehom krehkého priateľstva Hany a Júlie, ktoré sa nevideli

niekoľko rokov a teraz sa stretávajú v Berlíne, aby našli nielen cestu k sebe navzájom, ale aj každá k sebe samej. Cenu za najlepší krátkometrážny projekt si odniesla poľská autorská dvojica – scenárista a režisér Grzegorz Dębowski a producentka Katarzina Kania z lodzkej filmovej školy za scenár nazvaný *The Seventh*. Program MIDPOINT je zameraný na rozvoj európskej scenáristiky a dramaturgie a na podporu mladých talentov. Na dvojici jeho letných študentských workshopov sa môžu zúčastniť tímy zložené zo scenáristu a režiséra alebo producenta. Prvý z tohtoročných workshopov sa uskutočnil v júni v Trenčianskych Tepličiach počas 20. ročníka Art Film Festu, druhý na konci augusta v Poněšiciach v Česku. Anežka Guziarová získala vlani za scenár *Rubikonu* Cenu Tibora Vichtu, spolu s producentkou Veronikou Čechovou plánujú projekt realizovať v podobe celovečerného hraného filmu. V tejto ambícii im má pomôcť aj finančná odmena vo výške 1 500 eur, spojená so ziskom ocenenia programu MIDPOINT a určená na vývoj víťazného projektu.

► jar

Vznikla nová distribučná spoločnosť Filmtopia

Nová distribučná spoločnosť Filmtopia vznikla so zámerom vytvoriť priestor na uvádzanie filmov, ktoré stoja mimo záujmu veľkých distribučných spoločností alebo sa do distribúcie dostávajú komplikovane, a ponúka tvorcom distribúciu „na mieru“, ako aj stretnutia autorov s divákmi, audioúvody a lektorské úvody. Spoločnosť založilo päť subjektov pôsobiachich v slovenskom filmovom prostredí – Filmotras, s. r. o., MPhilms, s. r. o., občianske združenie EEE, Peter Kerekes, s. r. o., a Punkchart films, s.r.o. Prvým titulom, ktorý nová spoločnosť distribuuje, je dokument režisérkej dvojice Marek Šulík a Jana Bučka *Zvonky šťastia*, ktorý mal premiéru 2. septembra.

► jar

FOTO: Miro Nôta

Hrabalovský svet Menzlovými očami

► Daniel Bernát

Je to pozoruhodný a ojedinelý fenomén. Tak o spolupráci spisovateľa Bohumila Hrabala a režiséra Jiřího Menzla hovorí Peter Gavalier. Tvorivému vzťahu spomínaných osobností sa venuje vo svojej knihe *Hrabalovský svet očami Jiřího Menzla*, ktorú práve vydáva Slovenský filmový ústav v spolupráci s Národným filmovým archívom Praha.

Prečo ste sa rozhodli pre túto tému?

Po knihách o Wimovi Wendersovi a Ivanovi Palúchovi som chcel pokračovať v niečom, čo by som nazval akousi stredoeurópskou trilógiou. V nej sa snažím postihnúť osudy tvorcov rozličných profesií a z rôznych prostredí, ktorých spája to, že svojím osobitým dielom presiahli hranice domovskej krajiny. Hlavne mám však veľmi rád Hrabalovu tvorbu. Aj jednu zo svojich prvých prác na VŠMU, kde som v 90. rokoch študoval, som venoval filmu *Perličky na dně*. Tento text som poslal i vtedajšiemu Hrabalovmu vydavateľovi Václavovi Kadlecovi. Bol rád, že aspoň

mimo Čiech má niekto o Hrabala záujem a že mu rozumie. To ma povzbudilo.

Naozaj sa v Česku tejto téme nevenovali?

To bolo Kadlecovo vyjadrenie. Ja som sa stretol aj s názormi, že o Hrabalovi s Menzlom píše skoro každý a že je to obľúbená téma študentov. Isto však existuje i názor, že je to už čosi nezaujímavé. Mladá česká kritika „zotrela“ Menzla a jeho film *Obsluhoval jsem anglického krále* spôsobom, ktorý niekedy zbytočne prerástol až do osobných atakov. Chýbalo mi čosi medzi týmito dvomi názorovými protipólmi, takže to bola výzva.

Pokiaľ viem, zatiaľ v Česku nevznikla ani jediná monografická publikácia o Menzlovi a nestretol som sa ani s rozsiahlejšou štúdiou, ktorá by sa komplexne zaoberala všetkými jeho prepismi Hrabala. Nadštil som však aj na názory, že Menzlova poetika má normalizačný charakter a jeho filmy ako *Slavnosti sněženek* či *Postřižiny* devalvujú Hrabala. Pre mňa bolo aj toto súčasťou výzvy.

Považujete takéto výhrady za opodstatnené?

To závisí od uhla pohľadu. Ak človek žil obdobia 70. a 80. rokov, asi ťažko mohol očakávať, že filmári pracujú v čo i len relatívnej slobode ako povedzme v 60. rokoch. Pre mňa je to malý zázrak, že takéto snímky počas normalizácie vôbec vznikli. S podobnými námietkami teda nesúhlasím, ale chápem ich. No vezmime si napríklad film *Slavnosti sněženek*, ktorý sa od predlohy v mnohom líši. Menzel si z množstva poviedok vybral jednu, na ktorej postavil film, a doplnil ju niekoľkými motívmi z iných. Mimochodom, aj samotná predloha sa stretla s kritikou, že je poplatná režimu a odráža tvorivú únavu autora. Z normalizačných 70. rokov však existuje veľmi málo diel, ktoré reflektujú dobu z iného ako ideologického pohľadu, a Hrabal dokázal autenticky zachytiť vtedajší život s fenoménom utahovania sa ľudí do súkromia či hľadania akéhosi alternatívneho sveta. Menzlov film ma oslovil tým, ako v ňom režisér pod zábavným povrchom nenápadne odhaľuje takzvanú národnú mentalitu a vyznieva to dosť kriticky. Pre mňa jeho *Slavnosti sněženek* nie sú iba láskavou oslavou hodovania.

V *Slavnostiach sněženek* sa najviac prejavuje Menzlov tvorivý posun, ktorým modifikuje Hrabalovu predlohu?

Hoci pre všetky Menzlove adaptácie platí, že zjemňujú a ornamentalizujú hrabalovský svet, literárnej predlohy sa relatívne verne držia *Ostře sledované vlaky* a *Postřižiny*. Naopak, posuny sú najvýraznejšie v snímkach *Slavnosti sněženek* a *Obsluhoval jsem anglického krále*. No pokiaľ v prvom prípade sa podľa mňa režisérovi podarilo významovo priblížiť k hrabalovskej poetike „krasosmutnění“ a vypovedať aj o osamelosti človeka a jeho existenciálnom smútku, v druhom

prípade to dopadlo oveľa problematickejšie. Chápem tú redukciu deja vo filme *Obsluhoval jsem anglického krále*, ale chyba mi v ňom duchovnejší rozmer knižnej predlohy.

Päť zo šiestich adaptácií, ktorými sa v knihe zaoberáte, vzniklo ešte v časoch socializmu. Mali tieto filmy pre vtedajšie publikum špeciálny význam?

Áno. *Perličky na dně* sa označujú ako manifest novej vlny a *Ostře sledované vlaky* patria k jej vrcholom. A v sivej normalizačnej dobe boli zrejme aj filmy ako *Slavnosti sněženek* či *Postřižiny*, povedané hrabalovsky, nejakými perličkami na dne. V časoch, keď sa vytrácala radosť zo života, mohli človeka povzbudiť, dodať mu istú vitalitu, zabaviť ho. Svedčí o tom i návštevnosť Menzlových filmov.

O sfilmovanie knihy *Obsluhoval jsem anglického krále* mal záujem aj Karel Kachyňa. Mohlo byť toto spojenie Kachyňa s Hrabalom zaujímavé?

Veľmi ma mrzí, že sa tento projekt nepodarilo zrealizovať. Kachyňa bol totiž vrstovníkom hlavného hrdinu príbehu a zároveň by táto predloha výborne sadla jeho štýlu. Veď to bol režisér, ktorý virtuózne pracoval s atmosférou, náladami, kresbou prostredia, charaktermi postáv. Aj v 90. rokoch nakrútil niekoľko veľmi dobrých filmov.

Menzel sám priznáva to, za čo ho zavše niektorí kritizovali – že si z Hrabalových predlôh vyberá to príjemnejšie, kým to drsné necháva bokom. S tým súhlasíte?

Absolútne. A páči sa mi, že otvorene priznal, že Hrabala ochudobňuje, keď si z neho vyberá tie príjemnejšie motívy a obrusuje ostré hrany. Taký Evald Schorm mal v tomto zmysle k hrabalovskej poetike oveľa bližšie. Dôkazom je *Dům radosti* – jeho príspevok v *Perličkách na dně*, ale i Schormova inscenácia *Přiliš hlučnéj samoty* v Divadle Na zábradlí, ktorej filmový prepis zostal jeho nesplneným snom. Vo všetkých Menzlových filmoch sú hrabalovská surovosť a naturalizmus zjemnené, no režisér má právo uchopiť literárnu predlohu po svojom. Dôležité je zachovať jej ducha a zároveň svojou výpoveďou odkryť pred divákom čosi neznáme a objavné. Menzlovi sa to podľa mňa vo väčšine prípadov podarilo. ▲

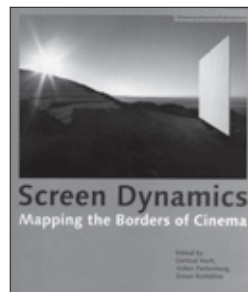
Peter Tscherkassky (Ed.): Film Unframed. A History of Austrian Avant-Garde Cinema (Synema – Gesellschaft für Film und Medien, Wien 2012, 374 strán)

Avantgardnému filmu sa v Rakúsku už viac ako pol storočia mimoriadne dobre darí a tamojšia scéna patrí k najpestrejším a najzaujímavejším na svete. Dalo by sa povedať, že najväčší prínos Rakúska do dejín svetovej kinematografie bol zatiaľ práve na poli filmovej avantgardy, a to vďaka osobnostiam ako Peter Kubelka, Kurt Kren, Valie Export a viacerým ďalším. Kniha *Film Unframed* sa venuje histórii, súčasnosti i umeleckému a spoločensko-politickému kontextu rakúskeho avantgardného filmu formou zborníka textov venovaných jednotlivým autorom. Zborník zostavil a viacerými príspevkami vrátane úvodnej eseje obohatil uznávaný filmár a teoretik Peter Tscherkassky. Doplnená životopisnými, filmografickými a bibliografickými údajmi o takmer osemdesiatich tvorcoch je táto publikácia jedinou knihou takéhoto rozsahu, ktorá doposiaľ na danú tému vyšla v angličtine, a zároveň je výnimočným počínom pre všetkých, ktorí sa zaujímajú o – nielen rakúsku – filmovú avantgardu.

Christian Dewald, Werner Michael Schwarz: Prater Kino Welt. Der Wiener Prater und die Geschichte des Kinos (Filmarchiv Austria, Wien 2005, 323 strán)

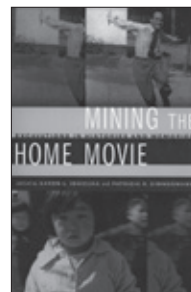
Hlavnou témou publikácie, ktorá vyšla pri príležitosti rovnomennej výstavy k 50. výročiu Rakúskeho filmového archívu, je viedenský Prater a jeho postavenie v dejinách kinematografie. Ako miesto ľudovej zábavy a najrozličnejších atrakcií sa Prater na konci 19. storočia stal prirodzeným dejiskom prvých filmových predstavení. Autori si všímajú tento fenomén prelomu storočí z rôznych uhlov pohľadu. Skúmajú laternu magiicu a podobné vizuálne atrakcie, ktoré na tomto mieste zabávali divákov ešte pred samotným vznikom kinematografie, ale aj architektúru prvých kín a ich špecifiká či typológiu publika, ktoré projekcie v Pratri navštevovalo, a zároveň poukazujú na dôležitú úlohu, ktorú toto prostredie zohrávalo pri premene Viedne na modernú metropolu. V modernej ére ostal Prater stále miestom, ktoré neprestalo priťahovať filmové štáby z Rakúska i zo zahraničia; Erich von Stroheim dal kvôli nakrúcaniu postaviť kópiu Pratra zo svojich spomienok až v Kalifornii.

Gertrud Koch, Volker Pantenburg, Simon Rothöler (Ed.): Screen Dynamics. Mapping the Borders of Cinema (Synema – Gesellschaft für Film und Medien, Wien 2012, 181 strán)

V priebehu posledných desaťročí výrazne narástol počet miest, na ktorých sa v našich životoch stretávame s pohyblivými obrazmi. Už to nie je len kino či televízna obrazovka, ale aj internet a nové médiá, ktoré každodenne využívame vo verejnej i v privatej sfére. Výlučnosť diváckej skúsenosti v kine zmizla a kinematografia samotná je len jedným z mnohých médií, ktoré využívajú pohyblivý obraz. Autori textov však túto situáciu nevnímajú pesimisticky ako smrť filmu, ale práve naopak, ako príležitosť nanovo definovať hranice a špecifiká kinematografie a tradičného filmového predstavenia. Jednotlivé kapitoly pokrývajú komplexný priestor siahajúci od záberov z webovej kamery s minimálnym rozlíšením po najmodernejšiu HD techniku a od multiplexov po domáce projekcie v snahe analyzovať rôznorodosť diváckych skúseností a spôsob, akým kinematografia vstupuje do interakcie s inými umeniami a médiami – s tradičnými, ako je divadlo alebo televízia, ale aj s tými najmodernejšími.

► **Monika Mikušová**

Karen L. Ishizuka, Patricia R. Zimmermann (Ed.): Mining the Home Movie. Excavations in Histories and Memories (University of California Press, Berkeley 2008, 333 strán)

Antológia je prvým medzinárodným súborom textov takéhoto rozsahu, ktorý sa venuje často podceňovanej dôležitosti amatérskeho domáceho filmu ako spôsobu vizuálnej prezentácie historických udalostí. Rôznorodé príspevky od teoretikov, archívnych pracovníkov, ale aj filmárov, ktorí archívny materiál využívajú pri vlastnej tvorbe, ako napríklad známy maďarský autor Péter Forgács, zahŕňajú výsledky výskumov archívnych zbierok, kritickú analýzu a inovatívne teoretické zhodnotenie významu a hodnoty amatérskych a archívnych filmov, ktoré nám poskytujú obrovské možnosti historiografického využitia, prekračujúceho hranice medzi oficiálnym a verejným, neoficiálnym a súkromným a posúvajúceho ich smerom k „histórii zdola“, premiestňujúcej pozornosť od politických špičiek a prelomových dátumov na každodenné skúsenosti bežných ľudí.

(filmová publicistka)

NAJPREDÁVANEJŠIE PUBLIKÁCIE A DVD NOSIČE V PREDAJNI SFÚ ► SEPTEMBER 2012

KNIŽNÉ PUBLIKÁCIE

1. Jurij Michajlovič Lotman: Semiotika filmu a problémy filmovej estetiky (SFÚ v spolupráci s VŠMU Bratislava)
2. Miro Ulman a Peter Ulman: Sprievodca klubovým filmom (druhé aktualizované vydanie) (ASFK a SFÚ Bratislava)
3. Kolektív autorov: Svet v pohyblivých obrazoch Martina Šulíka (SFÚ Bratislava)

AUDIOVIZUÁLNE NOSIČE

1. DVD Tisícročná včela I-II (SFÚ v spolupráci s Dixit, Bratislava)
1. DVD 3x Martin Hollý (SFÚ Bratislava)
3. DVD Bohom zabudnuté kúty (ÚPN Bratislava)

Predajňa Klapka.sk v októbri ponúka dve akcie:

Ak si v predajni Klapka.sk zakúpite filmy režiséra Martina Šulíka (DVD *Záhada*, DVD *Cigán*, DVD *Martin Slivka – Muž, ktorý sadil stromy*), dostanete k vybranému DVD publikáciu *Svet v pohyblivých obrazoch Martina Šulíka* iba za 1€.

Ak si v predajni Klapka.sk a Kine Lumière kúpite októbrové číslo *Film.sk*, dostanete k číslu DVD *Skalní v ofsajde* zadarmo.

OTVÁRACIE HODINY PREDAJNE KLAPKA.SK SÚ:

Pondelok / Piatok 9.00 – 17.00 h.
Utorok / Streda / Štvrtok 10.00 – 18.00 h.

KLAPKA.SK, Grösslingová 43, 811 09 Bratislava
www.klapka.sk

Ako som mal začať 3. svetovú vojnu

(Ústav pamäti národa)

Ústav pamäti národa vydáva svoje stredometrážne dokumenty na DVD ako prílohu štvrtročníka Pamäť národa a od apríla tohto roku i samostatne. Už siedmou snímku vydanou na DVD je *Ako som mal začať 3. svetovú vojnu* režiséra Juraja Brocka z roku 2008. Film je 26-minútovým portrétom Karola Noskoviča z Viničného, predsedu Konfederácie politických väzňov Slovenska, ktorý bol v mladosti nespravodlivo väznený. Prostredníctvom archívnych materiálov, dobových dokumentov a výpovedí pána Noskoviča nám ponúka pohľad na obdobie 50. rokov 20. storočia, obdobie vykonštruovaných obvinení a následných prísnych trestov. Vtedy 18-ročný Noskovič bol za účasť na vytláčení šesťdesiatich letákov obvinený z velezrady a skončil v uránových baniach v Jáchymove. *Obviňovali nás, ako keby sme boli iniciátori 3. svetovej vojny.* Komunistický režim si počas svojej vlády vytvoril a v rozpore so všeobecnou deklaráciou ľudských práv prijal vlastné zákony, ktorými stihol potrestať 71 168 ľudí na súhrnnú dĺžku 83 615 rokov odňatia slobody. Film je na DVD s obrazom vo formáte 4 : 3, so zvukom DD2.0 a s anglickými titulkami.

Kamene

(Fool Moon)

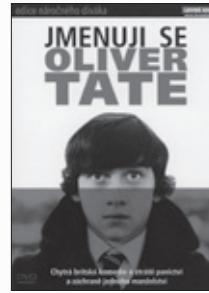
Režisérka Katarína Kerekesová je absolventkou animovanej tvorby na VŠMU v Bratislave. Spolu s Ivanou Zajacovou, dnes už Laučikovou, Ivanou Šebestovou, Martinom Snopekcom, Michalom Strussom a ďalšími patrí k „prvej generácii“ animátorov z VŠMU. DVD, ktoré vydala jej produkčná spoločnosť Fool Moon, je vlastne jej profilové. Obsahuje totiž nielen titulný animovaný bábkový hudobný film, ale ako bonusy aj dva predchádzajúce filmy. Príbeh mladšej ženy, ktorá prichádza do nehostinného prostredia kameňolomu za svojím mužom, je spracovaný vizuálne pôsobivou formou. Obraz výborne dopĺňa hudba Marka Piačeka. Výsledné dielo získalo Slnko v sieti ako najlepší animovaný film. Ako bonusy sú na DVD Kerekesovej debut *Milenci bez šiat* (1997, ešte pod priezviskom Urbanová), 11-minútový bakalársky kombinovaný film, a 21-minútová snímka *Pôvod sveta* (2003) – obe ocenené Igricom ako najlepší animovaný film –, ako aj hudba i trailer k filmu *Kamene* s dokumentom o jeho nakrúcaní. *Kamene* sú na DVD vo formáte 16 : 9 so zvukom DD5.1 a slovenskými, anglickými a francúzskymi titulkami. Bonusy, bohužiaľ, titulky nemajú.

Faunovo veľmi pozdní odpoledne

(Bontonfilm)

Významná predstaviteľka československej novej vlny režisérka Věra Chytilová patrí k tým tvorcům, ktorých takmer všetky dlhometrážne snímky sú už dostupné na DVD. K „bielym miestam“ patrila jej tvorba z počiatku 80. rokov. Až doteraz bol z trojice filmov *Kalamita* (1981), *Faunovo veľmi pozdní odpoledne* (1983) a *Praha – neklidné srdce Evropy* (1984) dostupný len ten prvý. Som veľmi rád, že od minulého mesiaca majú diváci možnosť pozrieť si aj *Faunovo veľmi pozdní odpoledne*, ktoré nebolo častým hosťom ani na televíznych obrazovkách a mladšia generácia ho nepozná. Dej poviedky Jiřího Brdečku režisérka v spolupráci s Ester Krumbachovou pozmienila a rozvinula do príbehu Fauna, starnúceho elegána a zvodcu mladých žien, ktorého nezabudnuteľne stvárnil Leoš Suchařípa. Súčasne sa v ňom však objavuje i motív strachu o život a obava z konca. Nostalgické pocity vyvolávajú krásne zábery Prahy 80. rokov kameramana Jana Malířa a hudba Jiřího Stivína. Film je na DVD s obrazom vo formáte 4 : 3, so zvukom DD2.0 a s českými titulkami pre nepočujúcich. Ako bonusy sú pripojené filmografie a fotogaléria.

Volám sa Oliver Tate

(Levné knihy)

Dlhometrážny režijný debut britského komika, herca a scenáristu Richarda Ayoada súťažil na Art Film Feste 2011 pod názvom *Ponorka*, čo bol vlastne doslovný preklad názvu románu Joes Dunthorna, ktorý bol predlohou scenára. O rok neskôr bol však uvedený v našich kinách a teraz vychádza na DVD pod názvom *Volám sa Oliver Tate*. Je to meno hlavného hrdinu, 15-ročného waleského mladíka, ktorý sa rozhodne prísť o panictvo. Oliver premýšľa o vážnych i menej vážnych veciach súvisiacich s dospievaním a všetko si zapisuje do denníka. Vážne rieši nielen sám seba, ale i svoje city k spolužiacke Jordane či sexuálny život svojich rodičov. Nie všetko je však také jednoduché, ako sa z pohľadu dospievajúcej naivity môže zdať. Film zaujme nielen formou rozprávania, výkonom Craiga Robertsa, ale aj zvláštnou poetickou atmosférou a hudbou frontmana Arctic Monkeys Alexa Turnera. Trpká britská komédia *Volám sa Oliver Tate* je na DVD s obrazom vo formáte 4 : 3, so zvukom DD2.0 a s českými titulkami bez akýchkoľvek bonusov.

ANABELA ŽIGOVÁ

režisérka Anabela Žigová

Práve pracujem na finálnej verzii svojho dokumentárneho debutu *Salto mortale* o zväzkoch ŠtB v rodinách a o mlčaní. Film toto leto strihala talentovaná Jana Nemčeková v Prahe a bol to super kreatívny proces. Teraz film dokončujem v štúdiu Filmpark a medzičasom rokujem o jeho distribúciu. Tieto „final touches“ mi zaberajú väčšinu času, ale priznávam, že kdesi v pozadí sa mi v hlave už črtá nový námet na scenár. Koncom septembra sa vraciam do New Yorku, kde už vyše desať rokov žijem a kde som nakrútila krátky film *Grand Street Special*, uvedený na sólo show v SoapBox Gallery v Brooklyne.

strihač Maroš Šlapeta

Do našej krásnej, snežnej, čerstvo prešťahovanej strižne mi postupne prichádza materiál z nakrúcania poviedkového filmu *Deti* režiséra Jara Vojteka. Pomaly, ale isto postupujeme s Patrikom Lančaričom pri strihu celovečerného filmu *Hrana* o hudobníkovi Markovi Brezovskom. S Martinom Repkom pripravujeme jeho indický projekt *Tanec tigra*, ktorý sa má čoskoro začať nakrúcať. V našej spoločnosti Punkchart films sa snažíme spolu s Petrom Kríšťufkom vyvíjať celovečerný film *Pišťol*.

dokumentarista Pavol Barabáš

V týchto dňoch dokončujeme druhú časť filmu *Hľadači utajených svetov*, ktorý je o nových objavoch jaskyniarov v podzemí slovenských hôr. Išlo o zložité nakrúcanie v 30-kilometrových bludiskách, počas ktorého sme aj štyri dni nevyšli z podzemia. Aktuálne dokončujeme nakrúcanie ďalších častí *Príbehov tatranských štítov*, ktoré sme rozšírili o poľskú časť Tatier. Takže hľadanie faktov o histórii objavovania Tatier sme presunuli aj na poľské archívy. Zaujímavé bude zistenie, či bol Lenin nazaj na vrchole Rysov. Pripravujeme aj novú náročnú dobrodružnú cestu, ale o týchto expedíciách nehorovím dopredu.

RADOSLAV BRZOBOHATÝ (13. 9. 1932 – 12. 9. 2012)

► **Mariana Čengel Solčanská** (scenáristka a režisérka)

Bola noc, júl 2004. V Perneku pred vlakovou zastávkou, oblečený v modrej košeli, ktorú pred štyridsiatimi rokmi vyfasoval v ČSAD môj dedko autobusár, sedel veľký herec a natáčal na Slovensku film. Štáb bol obďaleč. Sedem študentov a Radoslav Brzobohatý.

Bol to môj prvý ročníkový film a ja som do postavy starého otca obsadila chlapa, ktorého som od detstva adorovala v mnohých jeho postavách. Ako Fabiicho v *Alžbetinom dvore*, F. L. Věka, Mrakomora v *Princovi a Večerníci*, profesora Kardu v *Sněženkách a machroch*. Jeho najlepšie filmy som videla až v dospelosti.

Nápad obsadiť tohto herca bol trúfalý, ale predsa sme mu poslali scenár. Nemal veľa strán. Radek povedal: Dobrý deň, no tak teda dobre. Išli sme po neho. Počkali sme, kým zje polievku a vezme

si malú tašku s pár vecami. Všetky dialógy vedel naspamäť. Čakal na záber mlčky a trpezlivo. Nereptal, nesťažoval sa, nič nepýtal. Veľa fajčil. Pán Radek, ešte svietime, ale o polhodinku sme hotoví. Vyfúkol dym. Ja počkám. Film, to je neustále čakanie.

O druhej v noci, keď ma drglovala zima, čupla som si k nemu, zabalenému v deke v Perneku v poli. Nie je to čudné? Slušní ľudia spia. A my točíme film a celý život je hore nohami. Otvoril oči. Filmárčina je rehoľa, dievča. Pán Radek, nenudíte sa, keď toľko čakáte? Nie, odpočívam. Bol unavený. Vy ste Slováč z Vrútok? Iba sa usmial. Ústa mal ako úsečku. Poznám každý slovenský kopec. Ja som na to lenivá. Prikývol. Aj Fero Dibarbora mi vravel, že končiare Vysokých Tatier sú najkrajšie z terasy kaviarne.

O štyri roky sme sa stretli znova. V divadle v Prahe si vyskúšal kostým Priora. Všuchol nohy do drevákov. Ako v tom budem chodiť? Mykla som plecami. Volakedy v tom chodili. Neznášal tie dreváky, to bolo na ňom vidieť. Aj vek bol na ňom vidieť. Vyzeral asketicky a prísne. Bol rád sám. „Mariánko, kedy mně přijde zahrát?“ To sa pýtal pred záberom, keď sa mal modliť po latinsky. Zasa latina! To bola jeho nočná mora. Ja už viem po latinsky celú omšu! Nevedel. Keď nevedel, bol nesvoj. Vždy chcel byť stopercentne pripravený. Nikdy nemeškal. Keď mal deň voľna, šiel do Osturne. Po návrate celý žiaril. Tam som točil *Nočných jazdcov!* Spomínal na staré časy. Ivan Palúch sa ho stále dožadoval. Príde aj Skorobohatý? Navlečení v mníšskych habitoch fajčili jednu za druhou a v noci nevládali chytiť dych. Počula som Radka, ako vo vedľajšej izbe pokašliava.

Na premiére *Legendy o lietajúcom Oypriánovi* sa Radek usmial a na lícach mal tie ostré čiary, ktoré z neho robili jedného z najkrajších chlapov. „Ty jsi, Mariánko, dobrá, to já poznám.“ Na tlačovke v Prahe sa rozčúlil. Tí Česi, ktorí hovoria, že slovenčine nerozumejú, sú kretění. Nejestvujú dva bližšie jazyky. Odbehol si zo skúšky. Stále pracoval. Nakrúcal, učil sa texty, skúšal, hral v divadle. Dúfala som, že bude žiť ešte sto rokov. Aby nezomrel, aby som s ním stihla ešte jeden film. Alebo dva. Alebo tri.

Je noc, 12. september 2012. Noční jazdci prevažajú dušu veľkého herca do neba. Radoslav Brzobohatý si odišiel odpočinúť. ▲

OTAKAR KRIVÁNEK

► **Rudolf Urc** (filmový dramaturg a publicista)

Volali sme ho familiárne „dobrák Otík“. Ani muche by neublížil, citlivo vnímal každý prejav netolerance, odmietal nespravodlivosť, nemal rád ľudí namyslených a hlupákov. Reč je o režisérovi Otakarovi Krivánkovi. Je to už pätnásť rokov, čo 1. októbra zomrel.

Keď som v roku 1959 nastupoval do Spravodajského filmu, Otík tam už bol renomovaným režisérom. Ako všetci pred ním i po ňom dobre vedel, že je na výsostne angažovanom poste, že žurnál je každodenná tvrdá robota a že často treba zatnúť zuby, keď sa ohlásia rôzni „tajomníci pre kultúru“ či nekompetentní politickí prikazovači.

Krivánek študoval divadelnú réžiu. No ani úspešný debut v nitrianskom divadle (Kazkova hra *Na chvoste*, 1955) ho nepodlomil v predsavzatí venovať sa filmu. Svoje pôsobenie vo filmovom žurnále preto vnímal len ako nutnú medzistaniču na ceste k náročnému, autorskému filmu. Otvorene nám o tom hovoril i pri stretnutiach s priateľmi – s Mírom Horňákom, Iljom Zeljenkom či so Štefanom Uhrom.

Uher „dohodil“ Krivánkovi svoj scenár *Rozhovor o slepom učiteľovi* Gregovi a pre Otíka to bola

prvá veľká šanca. Už tu ukázal, ako vnímavou pracuje v autentickom prostredí, ako majstrovsky manipuluje s nehercami, ako ho žurnál naučil striedmosti vo výrazových prostriedkoch. Po medzinárodnom úspechu tohto filmu (1963) dostal šancu nakrúcať vo svojom „domacom“ prostredí – v divadle. Dokumentárny film *Také sme* (1964) je portrétom niekoľkých baletiek cez pohľad do zákulisia, kde sa ukrýva druhá tvár krásnych tanečných kreácií – únava i každodenné starosti. O dva roky neskôr sme s Krivánkom chystali *Cestu* (1966) z prostredia cigánskej osady. Bola to v tom čase ešte tabuizovaná téma, málo prebádaná trinásť komnata, náročná aj na pripravenosť režiséra vyhnúť sa romantizujúcim či naopak naturalistickým pohľadom. Krivánek, verný svojej devíze autentického filmára, priniesol unikátny sociologický materiál a dal príklad budúcim aspiráciám z tohto prostredia.

V búrlivom roku 1968 si v dlhometražnom projekte *Čas, ktorý žijeme* vybral opäť jednu z najťažších epizód – rozhovory s robotníkmi na rôznych pracoviskách na Slovensku i v Čechách na tému, ako hodnotia pojanuárový vývoj. Krivánek tu vydoloval množstvo unikátnych reflexií, dokazujúcich, že pražská jar nebola ten dielom intelektuálnej elity, ale aj širokých ľudových vrstiev.

Posledný film, ktorý sme s Krivánkom začali pripravovať, bol *Deň náš každodenný*. Obaja sme rýchlo pochopili, že náročný zámer nemožno zvládnuť v krátkej metráži ani v organizačnom štátute Štúdiu krátkych filmov. Projektu sa ujali kolegovia v Štúdiu hraných filmov a ja som šťastný, že som mohol aspoň chvíľu byť pri tom, keď sa tento mimoriadny film-pravda zrodil. Keď koncom roku 1969 išiel do distribúcie, bola už iná spoločenská klíma a aj podo mnou sa zatriasla dramaturgická stolička. A tak sa skončila naša desaťročná spolupráca, ku ktorej sa stále rád hlásim a rád na ňu spomínam.

Krivánek sa ešte chystal založiť experimentálne štúdio, ktoré neprajníci výsmešne nazývali „kombajn“, a vystrašení riaditelia Koliby varovali pred nebezpečenstvom „súkromného podnikania“. A tak to všetko zapadlo. Krivánek potom nakrúcal hrané filmy a viem, že ho – ako perfekcionistu a spoľahlivého profesionála – prizval k spolupráci aj režisér Ozerov na jednej z častí propagandistického opusu *Vojaci slobody* (1975). ▲

Záber z nakrúcania filmu *Staccato* (1986). ■ FOTO: Milan Kordoš

MARTIN ŠULÍK

Už dlho patrí k slovenskej filmárskej špičke režisér, ktorý tento mesiac oslavuje päťdesiatku. Profil Martina Šulíka mohol napísať filmový teoretik alebo historik. Ten by sa zamerlal na Šulíkovy snímky a cez ne pomenúval dôvody, ktoré z neho robia pozoruhodného tvorca. Vyskúšali sme však inú cestu a o Martinovi Šulíkovi hovoria jeho blízki spolupracovníci, kolegovia a kamaráti.

Vlado Godár, hudobný skladateľ

Jazykovedci vytvorili teoretickú a materiálovú jazykovedu, pomocou ktorých skúmajú jazykové prejavy. Ak sa však človek zamyslí nad svojím vlastným jazykovým prejavom, uvedomí si, že s každým človekom vlastne komunikuje celkom inak – a celkom bez ohľadu na to, čo si o tom myslí teoretická či materiálová jazykoveda. Závisí to nielen od komunikačnej situácie, ale najmä od vzájomnej blízkosti či času, ktorý človek tejto komunikácii venuje.

S mojím bratom, s Petrom Breinerom a s Martinom Šulíkom sa bavíme stenograficky a veľmi často rečou, ktorá je fragmentárna, skratkovitá a vôbec nemusí niesť nejaký obsah. Rečou o ničom. Nie je to reč esemeskových či fejsbukových skratiek, nenájdete ju opísanú v jazykovede, nenájdete ju v nijakom románe, v nijakom filme. Ved' predsa umenie musí byť o niečom, a keď už teda je o niečom, je dôležité, aby si príjemca nakoniec myslel to, čo si spisovateľ, scenárista

či režisér želali, aby si myslel. Nie je to ani rafinované umenie elipsy či pomlčky, ktoré pred vyše dvoma tisícročiami formuloval Teofrastos, keď povedal, že reč nemá byť definitívna a komplexná, ale musí ponechať poslucháčovi voľný priestor na domyslenie – poslucháč sa poteší, ak si domyslí náznaky a pocíti sebaúctu k vlastnému dôvtipu zároveň s úctou k rečníkovi, ktorý mu túto možnosť poskytol. Reč priateľstva si nevyžaduje ani súlad myšlienok, ani nejaké primitívne sebaopotvrdenia.

S Martinom sa bavíme už niekoľko dekád, spája nás najmä postoj k práci, k našim umeniam, k zbytočnostiam, ktoré sú pre nás také dôležité. A nemáme pri tom strach, ktorí pocitujú hrdinskí obrovití germánski psíci, že ich ničota celkom pohltí.

Marek Leščák, scenárista

Predhnedávnom sa minister kultúry Marek Maďarič vyslovil proti vysielaniu istých typov progra-

mov v komerčných televíziách, ktoré podľa neho, a podľa mňa tiež, idiotizujú obyvateľstvo. V podstate ho za toto vyjadrenie chválím, iba by som ho chcel doplniť, že slovenské obyvateľstvo svojho času pod taktovkou politikov výdatne idiotizovala aj Slovenská televízia, ale jednoznačné prvenstvo za posledných dvadsať rokov držia práve politici. K ľuďom, ktorí svojou prácou vytrvalo bojovali a bojujú proti idiotom a idiotizmu v spoločnosti, patrí Martin Šulík. Zatiaľ v siedmich oceňovaných hraných filmoch a ďalších poviedkových, ktorých bol súčasťou, otváral nové témy a vždy nanovo dokázal prekvapiť. Zaslúžene je považovaný za režiséra európskeho formátu. V celovečerných dokumentoch encyklopedicky zmapoval filmovú československú novú vlnu a podkryl prácu renesančných ľudí ako Martin Slivka alebo Viliam Gruska.

Martin Šulík hovorí, že človeka najlepšie poznáš podľa toho, čo urobil. Ak tieto slová použijem proti nemu, svojou rôznorodou a kvalitnou prácou zastúpil celú svoju generáciu, pretože v rámci pestrosti tém a kontinuity tvorby bol a je ojedinelý zjav. Martin je môj kamarát a o kamarátoch sa zle píše, ale veselšie sa s nimi žije.

Stanislav Párnický, režisér

Milý Martin, netušil som, že to bude také ťažké. Možno ma budú podobné pocity sprevádzať, keď bude mať päťdesiat môj syn, ale teraz je to po prvý raz, keď intenzívne vnímam, že čas nezastavíš. Keď sme sa prvýkrát stretli, ty si mal pár mesiacov po osemnástke a ja pár pred tridsaťšestkou – pre mňa to boli pamätne prijímacie skúšky, prvý raz som otváral ročník. Spomínam, ako si sa nepodobal na ostatných, priniesol si sériu dobrých fotografických ponášok na Martinčeka a bolo v tebe cítiť až vidiecku pravdivosť. Za tie uplynulé roky sa mnohé zmenilo, niečo však pretrvalo. Tvoje filmy majú punc európskosti, ale tá tebe vlastná pravdivosť v nich zostala. A možno v nich ostala aj tá vidieckosť našej slovenskej reality alebo vzletnejšie „duch tohto regiónu sveta“ – a za to ti patrí vďaka, myslím, že nielen moja.

Takže namiesto gratulácie – ved' päťdesiatka je dnes len kdesi za polovicou umelcovej cesty – sa ti chcem poďakovať. Za to, že ma denne presvedčaš, že autorský film medzi nami žije.

Že si preklenul to hluché obdobie v našej filmovej histórii a tak ponúkol šancu mladým. Že si bol nielen mojím dobrým študentom, ale stal si sa skvelým filmárom, kolegom, a hlavne, že si ostal dobrým, priateľským človekom. Ďakujem, že mne osobne si ponúkol „útechu z ontológie“, možno aj zmysel bytia, a želám ti ďalšie úspešné roky v živote aj umení.

Ondrej Šulaj, scenárista

Teraz sa vyrojilo pomerne veľa znalcov, ktorí písajú o Martinovi, z veľkej časti sú to však známe informácie prebraté z publikácie „Velikáni svetovej kinematografie“. Ja chcem upozorniť na Martinovu doposiaľ skrytú záľubu, je ňou naša čarokrásna príroda. Martin často tajne uniká do lesov, potuluje sa po rúbaniskách či holovrchoch. Nazbiera si ľutkovec zlomocný (*Atropa belladonna*), dobre vie, že je jedovatý, ale zároveň i liečivý. Uvarí si z neho čaj na prenosnom liehovom variči, popíja, leží v tráve a rozmýšľa o nových režijných postupoch.

Raz na potulkách našiel mladú kukučku s poraneným krídlom. Strčil si ju za košetu, vyšplhal sa na vrcholec stromu a tam uložil zranené vtáča do hniezda. Chvilu pri ňom posedel. Ticho si pospevoval pieseň, ktorú sám zložil: „Kukulenka kuká, chlopec pani šuká. Kuku, kuku...“ Len pripomínam, že Martin v detstve písal básničky po poľsky. Preto je v Poľsku taký populárny.

Ale príroda vie byť aj krutá. Raz sa Martin predieral hustým malinčím, zbieral lesné plody, z ktorých potom doma tajne páli vybornú malinovicu. Odrazu sa pred ním vynoril statný medveď. Ozrutné zviera vystrčilo ostré pazúry. Martin si uvedomil, že sa bude musieť brániť a pri tom medveďa určite hnusne dokaličí. Prišlo mu ho ľúto, a tak sa rozhodol, že ho zaženie krikom. Spomenul si na úryvok z denníka Pavla Juráčka z 22. února 1971. Na plné hrdlo spustil: „Domoroduj mňa dobre, jedva budu malý, hod' muoj múdimiešek v krčme mezi kurvy!“ Medveďa text natoľko prekvapil, že vycúval a utiekol. Martin pokračoval v zbere malín a rozmýšľal, čo je pre režiséra dôležitejšie – racionálny úsudok alebo rozbúrené emócie?

A to je zhruba všetko, čo o Martinovi viem. ▲

▪ FOTO: Tomáš Juríček

STANO DANČIAK

► Daniel Bernát

Stano Dančiak sa svojou tvárou, hlasom a prejavom v človeku ľahko zakorení. Tú svoju, povedzme, prirodzenú výraznosť sa však naučil opracúvať tak, že sa stal nielen populárnym, ale i uznávaným hercom. V októbri oslavuje sedemdesiat rokov.

Dančiak mal aj výhodu nevšednej predstavivosti a komického talentu. O týchto daroch na nezapltenie hovoril i jeho dobrý priateľ Marián Labuda. „Stano bol veľmi dynamický človek, rodený klaun, úžasne si vymýšľal, fabuloval, chýrne boli najmä jeho výhovorky,“ uvádza Labuda v knihe rozhovorov s Jánom Štrasserom, ktorá má názov *Marián Labuda – Herec je vždy na očiach*.

Dančiak je rodený Bratislavčan a k hereckému kumštu sa dostal veľmi skoro, keď sa stal členom detskej rozhlasovej družiny. Takže sa to začína prácou s hlasom, ktorá postupne dozrela až do takého štádia, že keď daboval hoci Alfa či Derricka, diváci si nepripúšťali možnosť, že by mal Dančiaka niekto nahradiť. A dobrým príkladom jeho dabingových schopností sú i slovenské filmy *Vítaz* (1978, r. D. Trančík) či *Ja milujem, ty miluješ* (1980, r. D. Hanák).

Nielen v rozhlase, ale aj v televízii začínal Dančiak veľmi skoro. A keď bol vo štvrtom ročníku strednej zdravotníckej školy, kde sa učil za zubného laboranta, obsadil ho režisér František Kudláč do filmu *Na pochode sa vždy nespieva* (1960). Nečudo, že keď sa s ním na VŠMU skamarátil Labuda, považoval ho priam za svojho „guru“. „Stano ma zoznamoval s prostredím Bratislavy. Naučil ma, kde je ktorá ulica. On už hrával v divadle, v televízii, všetkych poznal. Bol to môj veľmi dobrý priateľ, viac ako priateľ – guru,“ ozrejuje Labuda v spomínanej knihe.

Obaja sa čoskoro museli vyrovnáť s výzvou, ktorú pred nich postavil výborný slovenský režisér Peter Solan, keď ich oslovil na film *Kým sa skončí táto noc* (1965). Príbeh sa odohráva počas jednej noci v luxusnom tatranskom bare a Dančiak s Labudom stvárňujú mladých inštalatérov, ktorí si do podniku prišli užívať. Nakrúcanie snímky bolo špecifické, pretože Solan a scenárista Tibor Vichta otvárali hercom veľký priestor na improvizáciu.

Stano Dančiak zároveň prešiel viacerými divadlami. Po vysokej škole nastúpil do Národného, ale rád spomína predovšetkým na svoje nasledujúce pôsobenie v Divadle na korze. Pamätnou sa stala napríklad inscenácia Beckettovho *Čakanía na Godota*. Keď však Divadlo na korze upadlo do nemilosti, Dančiak bol pridelený na Novú scénu a tam sa na neho spočiatku pozerali cez prsty. Po revolúcii v roku 1989 sa vrátil do Slovenského národného divadla.

V posledných rokoch trápia Stana Dančiaka zdravotné problémy, ktoré sa odrazili najmä na jeho zrak. Vraj nestráca humor, len škoda, že ho nemôže v rámci hereckých príležitostí uplatňovať tak, ako by azda chcel. Sám svoju prácu pritom najužšie spája s klaunstvom. „Klaun je podľa mňa vyššia forma komika,“ odpovedá Jánovi Štrasserovi v knihe *Stano „Alf“ Dančiak*. „Klaun je vlastne tragikomik, myslím, že je to moja najvlastnejšia herecká poloha. Klaun rozosmieva, ale divák cíti, že ten človek má v duši smútok. Aj smútok.“

Aspoň trochu uvoľnenia

► Rudolf Urc (filmový dramaturg a publicista)

Filmové týždenníky ako žáner spravodajského filmu sú dnes vzácnosťou. Na Slovensku sa o ne vo svojich zbierkach stará Slovenský filmový ústav (SFÚ), ktorý ich v spolupráci so spravodajskou televíziou TA3 uvádza v jej programe. V mesačníku Film.sk ich každý mesiac čitateľom približuje Rudolf Urc, ktorý pôsobil aj ako dramaturg Spravodajského filmu.

Začiatok šesťdesiatych rokov. Napätie, ktoré dlhodobo poznačilo vzťahy medzi predstaviteľmi moci a tvorivými umelcami, pozvoľna nahrádzala obojstranná snaha o dialóg. Začali sa publikovať diela doposiaľ odsudzované a zakazované. Náznač „liberalizácie“ našiel ohlas aj vo filmovom spravodajstve.

Snímka o renovácii dedinských kostolov by v časoch minulých sotva uzrela svetlo sveta (Týždeň vo filme č. 33). A tanečná novinka – jive – by už vôbec nešla uplatnenie (č. 30) rovnako ako twist v mládežníckom tábore na brehu Sázavy (č. 35). Politici a ideológovia pochopili, že stratenú dôveru mladých môžu získať len vtedy, keď priznajú Československému zväzu mládeže nielen ideologickú, ale aj relaxačnú funkciu. V Bratislave vyhrávajú nové tanečné skupiny a tancuje sa na palube lode na Dunaji (č. 29). Začína sa radikálne meniť postavenie jazzovej, tanečnej a zábavnej hudby – šírenie tohto žánru sa už nedá zastaviť.

Čosi sa mení aj vo vzťahu k zahraničiu. V týždenníku č. 31 sledujeme viceprezidenta USA Johnsona pri začatí prenosu signálov z vesmíru. Ešte krátko predtým by bol taký šot plný invetív a cynických komentárov. Teraz sa v ňom len stručne konštatujú fakty. Reštaurované historické pamiatky na námestí v Českých Budějoviciach obklopujú autá so zahraničnými poznávacími značkami (č. 35) a pamätihodnosti Hradčian obdivujú turisti z Kalifornie (č. 32).

No propagandistický „grif“ je stále prítomný. Prehliadka sovietskych námorníkov na atómovej ponorky je prejavom *jednoty námorníkov s pracujúcimi*, zatiaľ čo vzápätí nastrihnuté manévry britského vojnového loďstva majú jasný cieľ – *zastaviť koloniálne národy* (č. 34). Neprekonateľné sú však obrazy z ulíc Konga, kde zdiskreditovaná Tshombeho vláda podporovaná zahraničnými monopolmi chráni intervenčné vojská OSN pred hnevom ľudu. Dohorodkyne nadávajú vojakom a bijú ich hlava-nehlava. Tú komickú scénu treba vidieť! (č. 32)

Po uliciach Bratislavy kráčajú najvyšší stranícki bossovia. Bez áut, len tak pešo, v smútočnom sprievode za rakvou jedného z verných. Zomrel Rudolf Strechaj. To meno dnes už nikomu nič nehovorí. Vtedy to bol jeden z najmocnejších mužov Slovenska. Novotného miestodržiteľ, obmedzený, nevzdelaný, nenávidený, vôbec nie ten, čo by sa usiloval *o šťastí nás všetkých* – ako ho pateticky charakterizuje komentár (č. 32). Nepotrvať dlho a aj „trúchliaci pozostalí“ odídu do zabudnutia. Bude to ešte v tom istom decéniu a bude to bez počt, bez čestných sál a s opovrhnutím. Lebo taký je osud nehodných politikov...

FILMOVÉ TÝŽDENNÍKY NA TA3 – OKTÓBER 2012

- 6. 10. – 13.30 h. – Týždeň vo filme 28/1962 a 29/1962 (repríza 7. 10. o 15.30 h.)
- 13. 10. – 13.30 h. – Týždeň vo filme 30/1962 a 31/1962 (repríza 14. 10. o 15.30 h.)
- 20. 10. – 13.30 h. – Týždeň vo filme 32/1962 a 33/1962 (repríza 21. 10. o 15.30 h.)
- 27. 10. – 13.30 h. – Týždeň vo filme 34/1962 a 35/1962 (repríza 28. 10. o 15.30 h.)

Zmena programu vyhradená!

KINO LUMIÈRE V OKTÓBRI: Vybrúsené rodinné drámy a znepokojivé filmy

odporúča
filmová teoretička
Petra Hanáková

Bývam v centre a odvtedy, čo znovu fičí Lumière, chodím do kina stále častejšie. To, čo ma v jeho programe vždy najviac láka, sú staré filmy. Výnimočná príležitosť (znovu) vidieť v kinosále (ne)známu klasiku (v októbri napríklad filmy Louisa Malla) v nejakom dramaturgickom, tematickom či autorskom profile. Práve tento kurátorský rozmer práce s filmami je, myslím, podstatou a misiou filmoték a je trochu zahabujúce, že sme si v Bratislave svoju chýbajúcu filmotéku ne(vy)reklamovali už aj skôr. V každom prípade je veľmi fajn, že sa znovu rozbehla.

Veľa filmov z októbrovej ponuky som ešte nevidela, takže odporučím len pár, hlavne zahraničné novinky z Projektu 100, ktoré sú tento rok nakombinované veľmi dobre. Zriedkavú príležitosť vidieť mimo festivalov snímku z krajiny s odlišnou gendrovou kultúrou predstavuje skvelý iránsky film *Rozchod Nadera a Simin*. Pritom o nejakú rodovú nerovnováhu tu tentoraz, v tomto konflikte, ani veľmi nejde, skôr o akúsi vypestovanú tvrdošijnosť, neústupčivosť postáv, ktoré sú si blízke. Film je nakrútený civilne, minimalisticky, nekompromisne. Podobne scenáristicky vybrúsenou rodinnou drámou až klasickej rezonancie je i náš *Dom Zuzany Liovej*. Ani tu film nekope za jednu postavu, empaticky rozkladá svoj záujem na všetky postavy, z ktorých každá má svoju nezmieriteľnú pravdu. Koniec filmu síce nič nerieši, ale v postavách (i v divákoch) zrejme. A kto si pamätá *Demeterovcov*, televízny film Karola Spišáka, nájde tu prekvapivú kontinuitu. Moderneršiu ženskú obdobu veľmi podobného „patriarchálneho“ príbehu.

Naopak, film vyslovene fixovaný na jednu postavu a jej introspektívno-retrospektívny svet je *Musíme si pohovoriť o Kevinovi* s uhrančivou Tildou Swinton v úlohe zúfalej matky fatálne „nevzdareného“ syna. Film je vymakaný najmä z vizuálnej stránky, no – na rozdiel od štandardného hollywoodskeho produktu, ktorý svojou formálnou krásou už trochu pripomína – zároveň aj veľmi znepokojivý. A znepokojenie (trochu v intencióch *Posledného tanga v Paríži*) je i jednou z emócií *Hanby Steva McQueena*. Introvertný mladý muž je posadnutý sexom, sexom „tanatickým“, dôsledne anonymným, so srdcom zavretým na kľúč. A keď jedného dňa tie „dvierka v srdci“ pootvorí, zlyhá...

Ale nech nepropagujem takmer len samú cudzinu: rozhodne odporúčam i dve slovenské novinky – *Zvonky šťastia* a *Až do mesta Aš*. Zamrzli síce oba – čo už je pomaly klišé nášho mladého filmu – dosť rozpačito medzi feature a dokumentom, ale vidieť ich treba. Pretože čím viac divákov na slovenskom filme, tým lepší slovenský film. A to funguje! ▀

Rozchod Nadera a Simin • ASFK

KINO SLOVENSKEHO FILMOVÉHO ÚSTAVU

ŠPITÁLSKA UL. 4
BRATISLAVA

► 1. 10.

Bohémsky život, A. Kaurismäki, Francúzsko/Nemecko/Fin./Švéd., 1992, 100 min. (17.30)

Vytie, R. Epstein, J. Friedman, USA, 2010, 90 min. (18.00)

V tme, A. Holland, Poľsko/Nem./Kan., 2011, 14,5 min. (19.30)

V žiari slnka, R. Clément, Francúzsko/Taliansko, 1960, 118 min. (20.30)

► 2. 10.

Tigre v meste, J. Krasnohorský, SR, 2012, 90 min. (17.30)

Filmová úroda budovateľských päťdesiatych: **Drevená dedina**, A. Lettrich, ČSSR, 1954, 100 min. (18.00)

V tme, A. Holland, Poľsko/Nem./Kan., 2011, 14,5 min. (19.30)

Bohémsky život, A. Kaurismäki, Francúzsko/Nemecko/Fin./Švéd., 1992, 100 min. (20.30)

► 3. 10.

Bohémsky život, A. Kaurismäki, Francúzsko/Nemecko/Fin./Švéd., 1992, 100 min. (17.30)

Až do mesta Aš, I. Grófová, SR, 2012, 82 min. (18.30)

V tme, A. Holland, Poľsko/Nem./Kan., 2011, 14,5 min. (19.30)

Tigre v meste, J. Krasnohorský, SR, 2012, 90 min. (20.30)

► 4. 10.

Čierna mačka, biely kocúr, E. Kusturica, Francúzsko/Nemecko/Juhosl., 1998, 129 min. (17.30)

Chlapec na bicykli, J.-P. Dardenne, L. Dardenne, Belgicko/Francúzsko/Tal., 2011, 87 min. (18.30)

Až do mesta Aš, I. Grófová, SR, 2012, 82 min. (20.00)

Milenci, L. Malle, Francúzsko, 1958, 88 min. (20.30)

► 5. 10.

Čierna mačka, biely kocúr, E. Kusturica, Francúzsko/Nemecko/Juhosl., 1998, 129 min. (17.30)

Až do mesta Aš, I. Grófová, SR, 2012, 82 min. (18.30)

Happy Happy, A. Sewitsky, Nórsko, 2010, 88 min. (20.00)

Chlapec na bicykli, J.-P. Dardenne, L. Dardenne, Belgicko/Francúzsko/Tal., 2011, 87 min. (20.30)

► 6. 10.

Až do mesta Aš, I. Grófová, SR, 2012, 82 min. (17.30)

Chlapec na bicykli, J.-P. Dardenne, L. Dardenne, Belgicko/Francúzsko/Tal., 2011, 87 min. (18.00)

Čierna mačka, biely kocúr, E. Kusturica, Francúzsko/Nemecko/Juhosl., 1998, 129 min. (19.30)

Vytie, R. Epstein, J. Friedman, USA, 2010, 90 min. (20.00)

► 7. 10.

Happy Happy, A. Sewitsky, Nórsko, 2010, 88 min. (17.30)

Až do mesta Aš, I. Grófová, SR, 2012, 82 min. (18.00)

Čierna mačka, biely kocúr, E. Kusturica, Francúzsko/Nemecko/Juhosl., 1998, 129 min. (19.30)

Chlapec na bicykli, J.-P. Dardenne, L. Dardenne, Belgicko/Francúzsko/Tal., 2011, 87 min. (20.00)

► 8. 10.

Chlapec na bicykli, J.-P. Dardenne, L. Dardenne, Belgicko/Francúzsko/Tal., 2011, 87 min. (17.30)

Osemdesiat listov, V. Kadrnka, ČR, 2011, 78 min. (18.00)

Hanba, S. McQueen, Veľká Británia, 2011, 101 min. (20.00)

Tereza Desqueyrouxová, G. Franju, Francúzsko, 1962, 102 min. (20.30)

► 9. 10.

Happy Happy, A. Sewitsky, Nórsko, 2010, 88 min. (17.45)

Filmová úroda budovateľských päťdesiatych: **Previerka lásky**, J. Medved, ČSSR, 1956, 97 min. (18.00)

Hanba, S. McQueen, Veľká Británia, 2011, 101 min. (20.00)

Súkromný život, L. Malle, Francúzsko/Taliansko, 1961, 91 min. (20.30)

► 10. 10.

Le Havre, A. Kaurismäki, Fin./Franc./Nem., 2011, 93 min.

+ **Posledný autobus**, I. Laučíková, M. Snopek, SR, 2011, 16 min. (17.30)

Tigre v meste, J. Krasnohorský, SR, 2012, 90 min. (17.30)

DONT STOP, R. Řeřicha, ČR/SR, 2012, 95 min. (20.00)

Hanba, S. McQueen, Veľká Británia, 2011, 101 min. (20.30)

► 11. 10.

Le Havre, A. Kaurismäki, Fin./Franc./Nem., 2011, 93 min.

+ **Posledný autobus**, I. Laučíková, M. Snopek, SR, 2011, 16 min. (17.00)

Život Briana, T. Jones, Veľká Británia, 1979, 93 min. (17.15)

Viva Maria!, L. Malle, Francúzsko/Taliansko, 1961, 91 min. (19.20)

Polski film, M. Najbrt, ČR/Polsko, 2012, 113 min. (19.30)

► 12. 10.

DONT STOP, R. Řeřicha, ČR/SR, 2012, 95 min. (17.30)

Le Havre, A. Kaurismäki, Fin./Franc./Nem., 2011, 93 min.

+ **Posledný autobus**, I. Laučíková, M. Snopek, SR, 2011, 16 min. (18.00)

Polski film, M. Najbrt, ČR/Polsko, 2012, 113 min. (20.00)

Život Briana, T. Jones, Veľká Británia, 1979, 93 min. (20.30)

► 13. 10.

Melancholia, L. von Trier, Rumunsko/Švajčiarsko/Fran., 2011, 130 min. (17.30)

Život Briana, T. Jones, Veľká Británia, 1979, 93 min. (18.00)

Polski film, M. Najbrt, ČR/Polsko, 2012, 113 min. (20.00)

Volám sa Oliver Tate, R. Ayoade, Veľká Británia/USA, 2010, 97 min. (20.30)

► 14. 10.

Polski film, M. Najbrt, ČR/Polsko, 2012, 113 min. (17.30)

Volám sa Oliver Tate, R. Ayoade, Veľká Británia/USA, 2010, 97 min. (18.00)

Zvonky šťastia, J. Bučka, Marek Šulík, SR, 2012, 62 min. (20.00)

Trainspotting, D. Boyle, Veľká Británia, 1996, 94 min. (20.30)

► 15. 10.

Zvonky šťastia, J. Bučka, Marek Šulík, SR, 2012, 62 min. (17.30)

Trainspotting, D. Boyle, Veľká Británia, 1996, 94 min. (18.00)

Polski film, M. Najbrt, ČR/Polsko, 2012, 113 min. (19.00)

Meč a váhy, A. Cayatte, Francúzsko/Taliansko, 1963, 131 min. (20.30)

► 16. 10.

Trainspotting, D. Boyle, Veľká Británia, 1996, 94 min. (17.30)

Filmová úroda budovateľských päťdesiatych: **Prerušená pieseň**, F. Žáček, N. K. Sanišvili, ČSSR/ZSSR, 1960, 99 min. (18.00)

Polski film, M. Najbrt, ČR/Polsko, 2012, 113 min. (20.30)

► 17. 10.

Polski film, M. Najbrt, ČR/Polsko, 2012, 113 min. (17.30)

eŠteBák, J. Nvota, SR/ČR/Polsko, 2011, 108 min. (18.00)

Rozchod Nadera a Simin, A. Farhadi, Irán, 2011, 123 min. (20.00)

Zvonky šťastia, J. Bučka, Marek Šulík, SR, 2012, 62 min. (20.30)

► 18. 10.

Musíme si pohovoriť o Kevinovi, L. Ramsay, VB/USA, 2011, 112 min. (17.30)

Rozchod Nadera a Simin, A. Farhadi, Irán, 2011, 123 min. (20.10)

Ars Poetica: Sestra, V. Pancrč, ČR, 2008, 70 min. (18.00)

Ars Poetica: Pina, W. Wenders, Francúzsko/Nemecko/VB, 2011,

100 min. (20.00)

► 19. 10.

Rozchod Nadera a Simin, A. Farhadi, Irán, 2011, 123 min. (15.45)

Polski film, M. Najbrt, ČR/Polsko, 2012, 113 min. (16.00)

Musíme si pohovoriť o Kevinovi, L. Ramsay, VB/USA, 2011, 112 min. (18.00)

Noc na Zemi, J. Jarmusch, Francúzsko/VB/Nem./USA/Jap., 1991,

123 min. (19.30)

Ars Poetica: Fair – Play, A. Kojnok, SR, 2012, 52 min. (18.00)

Ars Poetica: Strom života, T. Malick, USA, 2011, 138 min. (20.00)

► 20. 10.

Nic proti ničemu, r. P. Marek, ČR, 2011, 98 min. (16.10)**Bohémský život**, A. Kaurismäki, Francúzsko/Nemecko/Fín./Švéd., 1992, 100 min. (18.30)**Musíme si pohovoriť o Kevinovi**, L. Ramsay, VB/USA, 2011, 112 min. (20.30)
Ars Poetica: **Best of Fest Anča 2012**, 60 min. ■ (16.00)Ars Poetica: **Zvonky šťastia**, J. Bučka, Marek Šulík, SR, 2012, 62 min. ■ (18.00)Ars Poetica: **Faust**, A. Sokurov, Rusko, 2011, 134 min. ■ (20.00)

► 21. 10.

Bohémský život, A. Kaurismäki, Francúzsko/Nemecko/Fín./Švéd., 1992, 100 min. (16.00)Filmová úroda budovateľských päťdesiatych: **Pásmo krátkych filmov**, 97 min. (18.00)**Musíme si pohovoriť o Kevinovi**, L. Ramsay, VB/USA, 2011, 112 min. (20.30)
Ars Poetica: **Rytmy Brazílie**, M. Kaurismäki, Brazília/Fínsko/Švaj., 2005, 90 min. (16.00)Ars Poetica: **Hamlet podniká**, A. Kaurismäki, Fínsko, 1987, 86 min. (18.00)Ars Poetica: **Banksy – Exit Through the Gift Shop**, Banksy, Veľká Británia/USA, 2010, 86 min. (20.00)

► 22. 10.

Turínsky kôň, B. Tarr, Maďarsko/Francúzsko/Nem./Švaj./USA, 2011, 146 min. (17.30)**Musíme si pohovoriť o Kevinovi**, L. Ramsay, VB/USA, 2011, 112 min. (18.00)**Bohémský život**, A. Kaurismäki, Francúzsko/Nemecko/Fín./Švéd., 1992, 100 min. (20.15)**Dobrodružovia**, R. Enrico, Francúzsko/Taliano, 1967, 109 min. (20.30)

► 23. 10.

Čierna Venuša, A. Kechiche, Francúzsko/Taliano, 2010, 159 min. (17.30)**Neha**, Martin Šulík, ČSFR, 1991, 104 min. (18.00)**Musíme si pohovoriť o Kevinovi**, L. Ramsay, VB/USA, 2011, 112 min. (20.10)**Polski film**, M. Najbrt, ČR/Poľsko, 2012, 113 min. (20.30)

► 24. 10.

Neha, Martin Šulík, ČSFR, 1991, 104 min. (17.00)**Čierna Venuša**, A. Kechiche, Francúzsko/Taliano, 2010, 159 min. (17.30)**Musíme si pohovoriť o Kevinovi**, L. Ramsay, VB/USA, 2011, 112 min. (20.30)

► 25. – 28. 10.

Filmový festival inakosti 2012, www.ffi.sk

► 27. 10.

Deň audiovizuálneho dedičstva: **Celluloid Country – dejiny slovenského dokumentu**, r. Martin Šulík, I. Ostrochovský, 2012, 80 min. (19.00)

► 29. 10.

V tme, A. Holland, Poľsko/Nem./Kan., 2011, 145 min. (17.30)**Dvojaký život Veroniky**, K. Kiesłowski, Francúzsko/Poľsko/Nórsko, 1991, 98 min. (18.00)**Le Havre**, A. Kaurismäki, Fín./Franc./Nem., 2011, 93 min.+ **Posledný autobus**, I. Laučičková, M. Snopek, SR, 2011, 16 min. (20.10)**Jeden večer, jeden vlak**, A. Delvaux, Francúzsko/Belgicko, 1968, 86 min. (20.30)

► 30. 10.

Le Havre, A. Kaurismäki, Fínsko/Francúzsko/Nem., 2011, 93 min. (17.30)**Dvojaký život Veroniky**, K. Kiesłowski, Francúzsko/Poľsko/Nórsko, 1991, 98 min. (18.00)**V tme**, A. Holland, Poľsko/Nem./Kan., 2011, 145 min. (19.45)**Noc na Zemi**, J. Jarmusch, Francúzsko/VB/Nem./USA/Jap., 1991, 123 min. (20.30)

► 31. 10.

V tme, A. Holland, Poľsko/Nem./Kan., 2011, 145 min. (17.30)**Dom**, Z. Liová, ČR/SR, 2011, 100 min. (18.00)**eŠteBák**, J. Nvota, SR/ČR/Poľsko, 2011, 108 min. (20.00)**Tiger a sneh**, R. Benigni, Taliansko, 2005, 109 min. (20.30)

► (ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!)

pozn.: všetky filmy sú premietané z 35 mm kópie, okrem projekcií s označením ■ – premietací nosič blu-ray

VÝROBUČIA

OKTÓBER 2012

3. 10. 1917 **Alexander Bada** – herec (zomrel 8. 9. 1998)3. 10. 1937 **Gizela Miháliková** – filmová historička, prekladateľka4. 10. 1947 **Dezider Ursiny** – hudobný skladateľ (zomrel 2. 5. 1995)5. 10. 1942 **Jaroslava Havettová** – animátorka, režisérka8. 10. 1952 **Anna Javorková** – herečka11. 10. 1927 **Jolana Hollá-Mažári** – herečka (zomrela 19. 3. 2006)18. 10. 1942 **Jozef Brezanský** – kameraman20. 10. 1962 **Martin Šulík** – režisér21. 10. 1932 **Pavel Čilek** – kameraman22. 10. 1922 **Katarína Hrobárová-Vrzalová** – herečka (zomrela 3. 2. 2006)22. 10. 1937 **Tadeáš Salva** – hudobný skladateľ (zomrel 3. 1. 1995)26. 10. 1927 **Benjamín Michalský** – herec (zomrel 17. 9. 1999)26. 10. 1942 **Stano Dančiak** – herec**zdroj:** Kalendár filmových výročí 2012 ■ Interná publikácia Slovenského filmového ústavu (SFÚ)► zostavila **Renáta Šmatlíková**

Z FILMOVÉHO DIANIA

Aktuálne uzávierky

Do **1. októbra** je možné prihlásiť film/projekt do 4. ročníka koprodukčného fóra Boat Meeting, ktoré sa koná v rámci MFF Molodist v Kyjeve od 25. do 26. 10. 2012. Boat Meeting je dvojdenný medzinárodný koprodukčný trh, ktorý ponúka mladým a ambicióznym filmovým tvorcom príležitosť predstaviť ich prvé alebo druhé celovečerné hrané projekty zástupcom medzinárodného filmového priemyslu.

Dňa **15. októbra** je uzávierka termínu na posielanie prihlášok na workshop venovaný téme filmového marketingu, ktorý organizuje EAVE. EAVE Film Marketing Workshop, určený filmovým profesionálom, je intenzívnym a komplexným prieskumom marketingového procesu od vývoja scenára až po uvedenie v kinách. Experti na nové marketingové trendy a metódy diskutujú s účastníkmi o konkrétnych projektoch v menších skupinách (max. 30 ľudí) a na osobných stretnutiach. Workshop sa koná od 28. 11. do 2. 12. 2012 v Luxemburgu.

Do **22. októbra** sa môžu prihlásiť záujemcovia o účasť na workshop Biennale College – Cinema, zameraný na nízkorozpočtové filmy, ktorý ponúka tvorcom a producentom možnosť preskúmať problematiku nízkorozpočtových filmov a predstaviť novovytvorený model ich výroby. Po zoznamujúcom 10-dňovom seminári, ktorý sa uskutoční v Benátkach, postúpia do ďalšieho kola tri vybrané tímy – tie potom absolvujú 15-dňový kurz, na ktorý dostanú príspevok 150 000 Eur. Po skončení workshopu budú všetky filmy prezentované na MFF Benátky a budú okamžite k dispozícii vo VOD platforme. Biennale College – Cinema tak ponúka jedinečnú príležitosť pre začínajúcich režisérov a producentov a umožní im, aby sa ich audiovizuálne dielo dostalo k širšiemu obecenstvu.

Všetky potrebné informácie nájdete na stránke **www.aic.sk** v rubrike Uzávierky.

Bratislavský festival privíta Gorana Paskaljevića

Štrnásty ročník Medzinárodného filmového festivalu Bratislava nadväzuje na zmeny, s ktorými začal počas uplynulého ročníka. Program opäť vzniká pod vedením srbského filmového kritika Nenada Dukića a jeho spolupracovníkov. Festival bude mať tri súťažné sekcie – Súťaž prvých a druhých hraných filmov, Súťaž dokumentárnych filmov a Súťaž krátkych filmov, ktoré doplnia stabilné aj nové nesúťažné sekcie, ako napr. obľúbená sekcia Proti prúdu, Antidepresíva či Panoráma. Novinkou je sekcia Cyklus Goya. Chýbať nebude ani sekcia venovaná slovenskej produkcii Made in Slovakia. Festival privíta jedného z najvýznamnejších režisérov bývalej Juhoslávie Gorana Paskaljevića, ktorý zásadne na čelo hlavnej poroty Súťaže prvých a druhých hraných filmov. Súčasne uvedie dva svoje filmy – *Sen zimnej noci* (2004) a *Kad svane dan* (2012), ktorý mal premiéru 9. septembra na MFF v Toronte a stal sa srbským kandidátom na Oscara v kategórii najlepší cudzojazyčný film. Tohtoročný MFF Bratislava sa koná v termíne 9. – 15. novembra a potom bude pokračovať Festivalovými dňami.

► jar

► www.csfilm.cz, www.filmpost.cz
Televízia českých a slovenských filmov Slovenské pondelky 2012
1. október 201220.00 ► **Mítnvi učia živých**, r. M. Hollý, 1983, 77 min.22.00 ► **Súdim ťa láskou**, r. V. Kavčiak, 1981, 101 min.**8. október 2012**20.00 ► **Cukor**, r. S. Párnický, 1982, 78 min.22.00 ► **Štrnásty v rade**, r. O. Reif, 1975, 75 min.**15. október 2012**20.00 ► **Slávnosť v botanickej záhrade**, r. E. Havetta, 1969, 95 min.22.00 ► **Začiatok sezóny**, r. Z. Záhon, 1987, 76 min.**22. október 2012**20.00 ► **Pasca**, r. S. Párnický, 1981, 80 min.22.00 ► **Každý týždeň sedem dní**, r. E. Grečner, 1964, 93 min.**29. október 2012**20.00 ► **Drak sa vracia**, r. E. Grečner, 1967, 87 min.22.00 ► **Brehy nehy**, r. F. Fenič, 1982, 71 min.

Zmena programu vyhradená!

► Dňa 5. septembra uviedla Slovenská televízia na Dvojke dokumentárny film *Grécko* režisérského dua Jany a Štefana Bučkovcov, ktorý je pilotným dielom pripravovanej série Svet z gauča. Dokument zachytáva každodennú realitu Grékov, rozhovory s domácimi, ktorí vysvetľujú, kto a čo môže za pád ich krajiny. Pripravovaná séria *Svet z gauča* zaostrí pozornosť aj na ďalšie európske krajiny – Škótsko, Francúzsko, Chorvátsko, Albánsko, Fínsko, Turecko, Maďarsko či Taliansko, v ktorých politika Európskej únie teraz výrazne mení životy ľudí.

► Dňa 5. septembra oslávilo Kino Lumière svoje prvé výročie. Kino divákovi vlni sprístupnilo zatiaľ dve zo svojich kinosál, v ktorých sa premieta dva razy denne. V najbližšom období čaká Kino Lumière digitalizácia projekčnej techniky v kinosále 1, ktorá by sa mohla zrealizovať do konca tohto roka.

► Dňa 6. septembra uviedla Slovenská televízia na Dvojke prvý diel zo seriálu *Konzervy času – Citlivé témy*. Seriál má sedem častí a tvorivým spôsobom spracúva predovšetkým materiály získané v rámci projektu *Rodinné archívy*. Na seriáli sa režijne podieľali Marek Šulík, Alexandra Gojdičová, Miro Remo a ďalší.

► Siedmy ročník MFF Cinematik slávnostne ukončila 12. septembra slovenská premiéra digitálne zreštaurovaného filmu *Slnko v sieti* za účasti kameramana Stanislava Szomolányiho. Počas ceremonie ocenili na Cinematiku štyri filmy. Hlavnú cenu festivalu Meeting Point Europe Award, ktorá je určená pre najlepší európsky film roka, získal francúzsky *The Artist* režiséra Michela Hazanaviciusa.

► V edícii Cinematik vyšla kniha *Poetika zločinu. Francúzsky film noir*. Obsah druhej publikácie tejto edície tvorí 18 textov slovenských a českých autorov, ktoré dopĺňajú dve prekladové štúdiá. Úvodné texty sa venujú zasadneniu fenoménu francúzskeho filmu noir do kontextu tamojšej kinematografie, amerického filmu noir aj do celkovej kultúry kriminálnej fikcie. Kniha pokračuje štúdiami venovanými jednotlivým tvorcom a ich poetikám, v ktorých sa analyzujú konkrétne filmy.

► V dňoch 14. – 15. septembra sa konal Letný filmový festival Augustína (Gusta) Dobrovodského vol. 1. Program tvoril výber krátkych filmov najmladšej generácie a filmov súvisiacich s umením. Premietala sa aj snímka Dušana Hanáka *Deň radosti*, v ktorej ako postava vystupuje aj Gusto Dobrovodský.

► Animovaný film *Dust and Glitter* kreatívneho dua Michaely Čopíkovej a Veroniky Obertovej získal cenu Best of Festival na festivale Animazspot v americkom Burbanku.

► Minoritne slovenský film *Alois Nebel* získal hlavnú cenu na Film Forum Zadar v Chorvátsku.

► Dokumentárny film Pavla Barabáša *Trou de Fer – Železná diera* získal na 8. ročníku Medzinárodného festivalu horského filmu INKAFEST v Peru cenu ako najlepší dokumentárny film v kategórii Horolezectvo a skalné lezenie. Je to už pätnáste ocenenie filmu dokumentujúceho cestu piatich kamarátov, ktorí sa podujali zložiť jeden z najťažších kaňonov sveta.

► Svetová katolícka asociácia pre komunikáciu, zastrešujúca organizácie zo 140 krajín sveta, odovzdala tohtoročnú Špeciálnu cenu na Prix Italia 2012 filmu *Nickyho rodina* v réžii Mateja Mináča. Táto cena sa udeľuje televíznemu programu, ktorý najlepšie prispieva k prezentácii hodnôt ľudskosti.

► Film *Dom Zuzany Liovej* uviedli v súťaži celovečerných hraných filmov na 4. MFF PriFilmFest (24. september – 1. október) v Prištine v Kosove.

► Dokumentárny film Pavla Barabáša *Trou de Fer – Železná diera* bol vyhodnotený ako najlepší v kategórii dokumentárnych filmov na 15. ročníku festivalu Sportfilm Liberec – International FICTS Festival.

► Dňa 27. septembra sa krstil knižný výber dramatických textov Ondreja Šulaja. Autor scenárov k filmom *Záhrada*, *Všetko čo mám rád*, *Muzika* a ďalším sa tu predstavuje najmä ako vynikajúci dramatičátor slovenských próz. Nechýba medzi nimi ani *Pomocník* Ladislava Balleka, ktorého Šulaj adaptoval aj pre film (r. Z. Záhon).

► jar

OD KLASIKY PO SÚČASNÉ TRENDY

100
2012

PROJEKT

NAJVÄČŠIA PUTOVNÁ PREHLIADKA FILMOV
ZO ZLATÉHO FONDU SVETOVEJ KINEMATOGRAFIE
A DIEL OCENENÝCH NA MEDZINÁRODNÝCH
FILMOVÝCH FESTIVALOCH

od 6. septembra

V KINÁCH A FILMOVÝCH KLUBOCH / www.asfk.sk

8
7
4
6
9
5
10
1
x
3

- 1: **Bohémsky život**
Aki Kaurismäki
- 2: **Čierna mačka, biely kocúr**
Emir Kusturica
- 3: **Čierna Venuša**
Abdellatif Kechiche
- 4: **Hanba**
Steve McQueen
- 5: **Chlapec na bicykli**
Jean-Pierre Dardenne, Luc Dardenne
- 6: **Neha**
Martin Šulík
- 7: **Rozchod**
Nadera a Simin
Asghar Farhadi
- 8: **Trainspotting**
Danny Boyle
- 9: **V tme**
Agnieszka Holland
- 10: **Život Briana**
Terry Jones
- x: **Upír Nosferatu**
Friedrich W. Murnau

PREDAJ MESAČNÍKA FILM.SK: **KNIHKUPEČKA / BRATISLAVA** ▶ Klapka.sk – predajňa SFÚ (Grösslingová 4,3) ▶ Artforum (Kozia 20)
▶ Moduli – Svet knihy (Obchodná 4) ▶ Prospero – predajňa DÚ (Jarkubovo nám. 12) + vätnica VŠMU (Svoradova 2)
FILMOVÉ KLUBY ▶ Kino Lumière Bratislava – kino SFÚ (Špitálska 4) ▶ FK – Kino Junior Levice
▶ FK – Kino Strojár Martin ▶ FK – Kino Fontána Pešťany ▶ FK – Naoko Trnava

**SLOVENSKÝ
FILMOVÝ ÚSTAV
SLOVAK FILM
INSTITUTE**

9 771335 828003

ISSN 1335-8286

10

FILM.SK JE EVIDOVANÝ MK SR POU E.V. Č. EV 967/08

KALENDÁRIUM

▶ **PREMIÉRY**

DISTRIBÚCIA

ROZHOVOR

PUBLIKÁCIE

▶ **TÉMA**

FILMOVÉ NOVINKY

FESTIVALY

▶ **RECENZIA**

PROFIL

OHLASY

REBRÍČKY A JUBILEÁ

▶ **PROGRAM**

KINA LUMIÈRE